

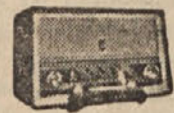
Masš tednik

Koroški

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poljedelski stroji, motorne kosilnice, stroji za setev, stroji za trošenje umetnih gnojil, grablje, obračalci za seno, Heuma-Sonnenrad-Universalmaschine, traktorji z vsemi nadomestnimi deli. Vse to vam dobavlja tvrdka

JOHANN LOMŠEK

ST. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XII./ŠTEVILKA 25

CELOVEC, DNE 23. JUNIJA 1960

CENA 2.- SILINGA

Ob koncu šolskega leta

Zopet bo minilo šolsko leto, ne da bi se šolske prilike v južnem delu Koroške vsaj nekoliko izboljšale. Za slovenski pouk na dvojezičnih šolah še vedno ni nihče izdelal učnega načrta, manjka učnih pripomočkov in primernih knjig za poučevanje slovenščine. Kako rešiti na nižje organiziranih šolah problem poučevanja nemških in slovenskih otrok po oddelkih v enem in istem razredu, pa je učiteljem slej ko prej velika uganka. Ni malo razredov s tremi oddelki, ki pa jih je treba, odkar slovenščina ni več obvezna za vse otroke, še enkrat deliti, tako ima učitelj naenkrat opravka kar s šestimi oddelki. Le kdor od blizu pozna delo na sedanjih dvojezičnih šolah, ve, koliko dodatnega dela in težav je učiteljstvu naprtil novi šolski zakon.

Na glavnih šolah je stanje slovenskega pouka še slabše. Na teh šolah je v Velikovcu, v St. Jakobu v Rožu, v Borovljah, v Pliberku, Železni Kapli in marsikje drugod prijavljenih za slovenski pouk le malo otrok. To si moremo tolmačiti le tako, da se od strani ravnateljstva teh šol ne prisojajo zadostna važnost temu vprašanju. To zapostavljanje gre tako daleč, da celo tega ne izpolnjujejo, kar zakon predpisuje.

Tudi na srednjih šolah marsikaj ni v redu. Tako na celovškem učiteljskišču še vedno ni poskrbljeno v zadostni meri za učiteljski naraščaj dvojezičnih šol, celotni pouk na slovenski gimnaziji in slovenski pouk na ostalih srednjih šolah je brez po členu 7 določene in edino pristojne posebne nadzorne oblasti.

Če kljub vsemu vzgoja na nekaterih dvojezičnih šolah in na slovenski gimnaziji more s ponosom pokazati na lepe uspehe, kot smo se mogli vsi prepričati na nedeljskem pevskem koncertu, je to v prvi vrsti zasluga požrtvovalnih vzgojiteljev.

Znano je, da more biti celoten potek pouka normalen in uspešen le, če je od šolske oblasti za vse potrebno poskrbljeno. Vendar velja to le za šole s čisto nemškimi poukom, nikakor pa ne za dvojezične šole, oziroma slovenski pouk na glavnih in srednjih šolah. Celotnemu manjšinskemu šolstvu manjka do danes vrhovna deželna šolska oblast, ki bi bila pristojna za vsa vprašanja slovenskega pouka. Zato člen 7 državne pogodbe, kot manjšinski šolski zakon predvidevata poseben slovenski šolski oddelek, ki ga oblasti do sedaj še niso uresničile.

V ta namen so predložili predstavniki koroških Slovencev že pred dvema mesecema koroškemu deželnemu glavarju kot vodji šolskega sveta konkretne predloge za

nadzorno oblast, ki jo naj bi sestavljali: vodja slovenskega šolskega oddelka, deželni šolski nadzornik, referent za finančna vprašanja, nadaljno izobrazbo učiteljstva in učil ter dve pisarniški moči. Vodja šolskega oddelka bi moral biti akademik, po možnosti pravnik in bi bil pristojen za ekonomska in administrativna vprašanja. Deželni šolski nadzornik pa bi nadzoroval pouk na dvojezičnih šolah in slovenski pouk na glavnih in srednjih šolah ter celoten pouk na slovenski gimnaziji. V njegov delokrog bi spadala vsa personalna in pedagoška vprašanja.

Kljub nujnosti zadeve pa doslej ne oblasti na Dunaju in tudi v Celovcu niso ničesar ukrenile za njeno rešitev. Zakaj govoriti in odlašajo, ne razumemo. Slišati je, da so stališča obeh vladnih strank različna in da doslej ni bilo moč najti primernega izhoda. V tej zvezi je treba omeniti tudi vprašanje nezasedenih mest okrajnih šolskih nadzornikov v celovškem in velikovškem okraju, kjer je največ dvojezičnih

šol. Da trpijo pri teh kaotičnih razmerah šolski uspehi ter smotrno in enotno delo, je jasno. Zadeve se bodo mogle urediti le,

če bo vzpostavljena deželna slovenska šolska nadzorna oblast,

če bosta čimprej imenovana okrajna šolska nadzornika za celovški in velikovski okraj s primerno strokovno in stvarno kvalifikacijo za dvojezično šolstvo,

če bo šolska oblast zagotovila v zadostni meri učiteljski naraščaj dvojezičnih šol,

če bodo obnovljeni pred leti tako dobro uspeli, a žal nato prekinjeni pedagoški tečajji za učitelje slovenščine in

če bodo odstranjene vse težave, ki so nastale z novim šolskim zakonom.

Le komur je napoti slovenska beseda, more trditi, da so šolske prilike v južnem delu Koroške urejene in da je bilo koroškemu Slovincem na šolskem področju priznано vse, kar predvideva člen 7 državne pogodbe. Čas bi bil, da bi tisti, ki so za šolstvo odgovorni, spoznali, da tako stanje, ki se iz leta v leto slabša, ni v škodo samo manjšini, ampak tudi škoduje državi na znotraj in na zunaj.

Prisrčen in prijeten pevski koncert Slovenske gimnazije

Manifestacija dela in dobre volje

Mimolo nedeljo popoldne je v zopet nabito polni veliki dvorani koncertnega doma v Celovcu mladina slovenske gimnazije v pesmi podala obračun dela v tem šolskem letu. Pod geslom »Pesem povezuje« so mladi pevci in pevke pod vodstvom svojega profesorja glasbe dr. Franca Cigana v prvem delu zapeli pesmi raznih narodov v izvornih jezikih, v drugem delu pa so slišali izbran venci slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Od pesmi do pesmi je rastlo navdušenje in prisrčno veselje, ki nas je vse povežalo v eno družino. Prireditev je začel ravnatelj dr. Joško Tischler s pozdravom navzočih odličnih gostov, med katerimi so bili deželni glavar g. Ferdinand Wedenig s soprogo, državnozborni poslanec dvorni svetnik dr. ing. Ludwig Weiß, prelat dr. Rudolf Blüml, jugoslovanski generalni konzul g. Boris Trampuš s soprogo, šolski nadzornik vladni svetnik g. Lovrenc Just s soprogo, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev prof. dr. Valentin Inzko s soprogo, tajnik dr. Vinko Zwitter ter vsi člani odbora, predsednik Krščansko kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik in mnogi drugi. Iz Trsta je prihitel prof. dr. Maks Šah, z Dunaja pa je prišel mednarodno znani operni pevec, član Avstrijske državne opere g. Marijan Rus.

Ravnatelj dr. Joško Tischler je svoje uvodne besede navezal na pregovor, ki pravi, da kjer pesem doni, tam se ustavi, kajti hudobni ljudje ne prepevajo. Namen tega koncerta je, da nudi javnosti nekoliko vpogleda v delo te šole, ki uči svoje študente dveh jezikov ter jim daje na pot za življenje smernice, da naj kot zvesti sinovi svojega naroda postanejo tudi dobri državljani, na katere bo naša domovina Avstrija mogla biti ponosna.

Koncert je začel z dvema nemškima pesmima, ki ju je uglasbil prof. Anderlüh

»Herr, ich bin dein Eigentum« in »Es, es, es«. Oktet mladih pevcev in pevke je obe težki pesmi korajžno podal. Sledil je deški zbor s češko-moravsko S. Malata »Lastovička«, nakar je dekliški zbor zapel dve hrvaški R. Matza »Stara majka« in »O javore«. Sorodna pesem je takoj našla živ odmev med poslušalci, ki se je še stopnjeval, ko je mladi, a že krepki moški zbor zapel makedonsko Radka Simonitija »Bolen mi leži« ter slovaško »Košielka bielena« J. Stričanskega. Pri obeh pesmih je nastopil (Dalje na 4. strani)

- KRATKE VESTI -

Sveto pismo je najbolj zaželena knjiga na Poljskem, poročajo iz Varšave, kjer je v tamošnji knjigarni Nowi Swiat bilo v povojni dobi prodano 2 milijona izvodov te knjige vseh knjig. Okoli elegantne izložbe te moderno urejene knjigarne v središču poljske prestolnice se stalno drenja velika množica, čeprav je v izložbi razstavljeno samo eno: Sv. pismo v štiridesetih jezikih.

Kapitana Powersa, pilota ameriškega »vohunškega letala« U-2, ki so ga dne 1. maja letos sovjetski vojaki z raketami sestrelili nad Sverdlovskom v Sibiriji in sedaj sedi v moskovskih zaporih ter čaka na proces, nameravajo zamenjati za sovjetskega majorja Rudolfa Ivanoviča Abela, ki sedi v neki ameriški kaznilnici ter odslužuje kazen 30 let ječe, na katero je bil obsojen radi vohunjenja ameriških atomskih skrivnosti. Ameriško zunanje ministrstvo je menda pripravljeno sprejeti to zamenjavo in je Abelov advokat pred dnevi odpotoval v Švico, da se sestane tam z nekim vzhodnonemškim odvetnikom, ki zastopa sovjetske oblasti.

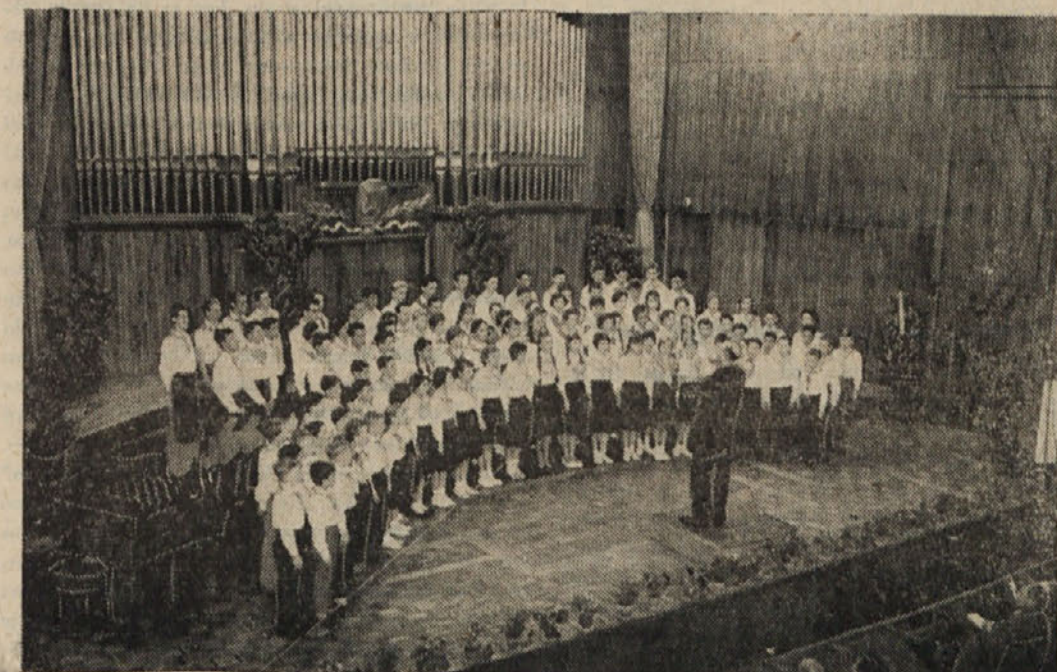
Imeti nezakonske otroke je zločin, je odločil parlament ameriške zvezne države Louisiana s posebnim zakonom, ki je bil minuli teden izglasovan kljub ostremu odporu opozicije. Po novem zakonu zakrivi tak »zločin« le oseba ženskega spola. Z zadevo se bo bavilo še amer. vrhovno sodišče.

400 milijonov nemških mark bo plačala zapadnonemška vlada žrtvam nacističnega nasilja v Franciji, o čemer je bila sklenjena ustrezna pogodba med zapadnonemško in francosko vlado.

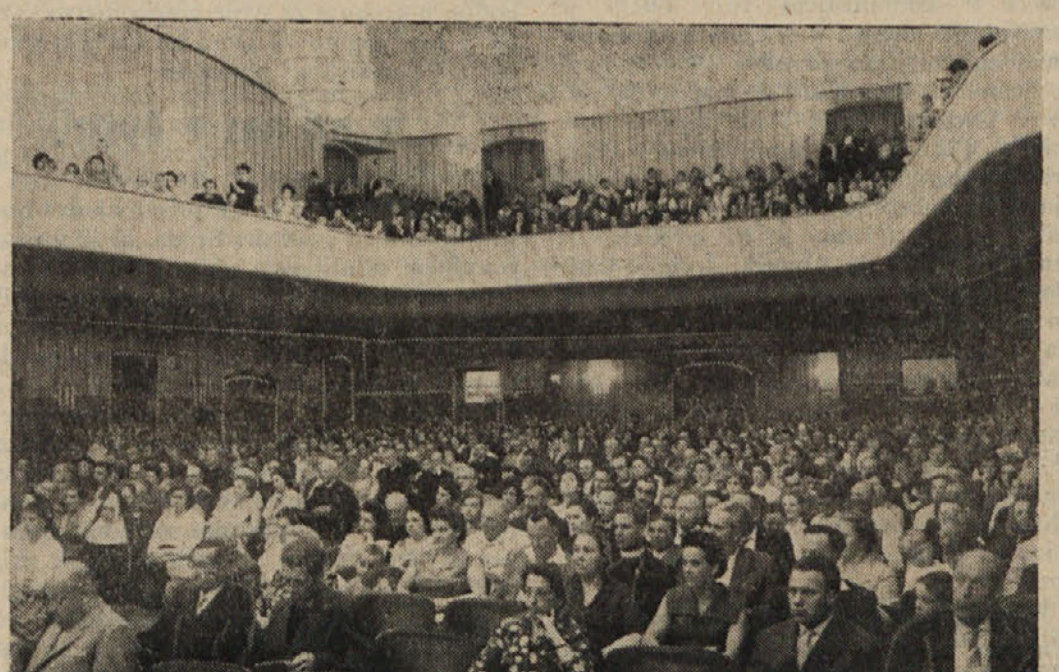
Šolarji, uradniki in vojaki bodo morali pomagati pri žetvi v Bolgariji, je odredila vlada v Sofiji.

Povišanje vojaškega proračuna je sklenil ameriški Kongres (parlament) v Washingtonu, očitno pod vplivom zadnjih mednarodnopolitičnih dogodkov, predvsem izjavljene vrhunske konference v Parizu ter sedanjih protiameriških nemirov na Japonskem. Vojaški proračun bo znašal 40 milijard dolarjev ter bo celo 1 milijardo višji, kot ga je prvotno predlagal predsednik Eisenhower. V tej zvezi je bila tudi povečana vsota za vojaško pomoč zavezniškim Amerike na 3,5 milijarde dol. Ameriški parlament pričakuje, kot je izjavil predsednik odbora za vojaške zadeve Johnson, da bo to govorico Hruščev bolje razumel kot prijazne Eisenhowerjeve nasmehi.

Na smrt je bil obsojen v Varšavi bivši poljski vojaški ataše v Washingtonu, ki je leta 1959 »odskočil« in zaprosil za politični azil v Združenih državah, kjer se še sedaj nahaja. Sodili so ga v odsotnosti.

Melani zbor učencev vseh razredov Slovenske gimnazije v Celovcu z dirigentom prof. dr. Ciganom.

Pogled na množico v dvorani. Prvi na levi spredaj deželni glavar g. F. Wedenig. (Foto Domanjko)

Politični teden

Po svetu . . .

Eisenhower spremenil potni program v zadnjem trenutku

Dočim je minuli teden v Evropi dokaj mirno potekel, so se dogodki na Daljnem vzhodu odigrali z bliskovito naglico. Ameriški državni predsednik Eisenhower je namreč nastopil svoje veliko potovanje po Daljnem vzhodu, ki bi ga naj na 30.000 km dolgi poti popeljal v prijateljske države Amerike v tem pomembnem delu sveta in sicer od Filipinov preko Formoze in Južne Koreje na Japonsko. Namen obiska je bil, da utrdi ameriške postojanke v Tihem oceanu. Filipini so otočje sredi Tihega oceana, Formoza je otok ob obali Kitajske, Japonska je tudi skupina otokov vzdolž azijske celine, Južna Koreja je pa polotok. Dočim je azijska celina, ki jo oblika Tih ocean, v rokah komunizma, kajti njen večji del obvlada komunistična kitajska vlada v Pekingu, so pa morja »amerikanska«, otoki in polotoki v Tihem oceanu in sosednih morjih pa vojaška in politična oporišča Združenih držav in s tem zapadnega tabora na Daljnem vzhodu.

Eisenhower se je podal na potovanje zaradi tega, ker je vprav najbolj izpostavljena postojanka, Japonska, ogrožena. V zvezi z odobritvijo nove pogodbe o japonsko-ameriški medsebojni vojaški pomoči, ki daje Združenim državam pravico, da še 10 let vzdržujejo na Japonskem svoje vojaške postojanke, obenem pa dolžnost, da Japonsko branijo pred zunanjimi sovražniki, je prišlo do silovitih demonstracij po tokijskih ulicah, čeprav je v parlamentu ministrski predsednik Kishi z dvotretjinsko večino spraval pogodbo pod streho. Vendar ne brez težav, kajti socialistična opozicija se ni hotela ukloniti ter je posegla po nasilju. Prišlo je do pretepev v parlamentu, po ulicah so pa komunisti uprizorili divje demonstracije, katerih nosilci so bili povečini študentje. Kishi se od svojega cilja ni dal odvrniti in tudi Eisenhower je nameraval obiskati Tokio kot je bilo predvideno. Toda, ko je Eisenhowerjev tiskovni pomočnik Hagerthy priletel v Tokio, so mu tam pripravili orjaške demonstracije in so ga morali s helikopterji ameriške mornarice rešiti iz besne množice. Naslednji dan pa so demonstranti celo vdrli v parlament.

Demonstracije so pa pokazale, da bi varnost ameriškega gosta bila ogrožena, kajti policija je popolnoma odpovedala. Zato je Eisenhowerjev obisk bil v zadnjem trenutku odpovedan.

Križa japonske demokracije

To je bil vsekakor velik uspeh za nasprotnike Amerike in Zapada in zato so bili v Moskvi ter Pekingu zelo veseli. Križa na Japonskem je brez dvoma omajala zapadni vojaško-politični blok na Daljnem vzhodu, je pa še več, namreč križa demokracije na Japonskem sploh. Komunistom je uspelo izkoristiti protiameriško razpoloženje množic, ki izvira še iz spominov na izgubljeno vojno, za namene, ki ne služijo Japoncem ampak samo mednarodnemu komunizmu in bi Japonsko pripeljali končno le v novo suženjstvo pod komunističnim jarmom. Mala a fanatična manjšina je vsilila svojo voljo večini. Najbolj čudno in kratkovidno vlogo so pri vsej zadevi igrali socialisti, ki so se pustili povsem vpreči v komunistični voz. Tokio je 9-milijonsko mesto in v njem so komunistični agitatorji mogli najti 100.000 ljudi za demonstracije. Kishi je napovedal, da bo v kratkem odstopil in razpisal nove volitve. Tako bo končno ljudstvo v celoti prišlo do besede. To bo odločilna preizkušnja za demokracijo na Japonskem. Velika večina demonstrantov se ni zavedala, da pravzaprav dolguje Ameriki svoje sedanje blagostanje in svobodo. Z izgubljeno vojno je namreč Japonska izgubila svoja tržišča v deželah Daljnega vzhoda (Kitajsko, Indijo, Malajski arhipelag), po drugi strani se pa te države same industrializirajo. Zato se je morala 90 milijonska Japonska, ki na svojih tleh ne more prehraniti svojega prebivalstva, obrniti po novih, bogatih tržiščih. Združene države danes kupujejo 30 odstotkov celotnega japonskega izvoza.

Kljub grenki kaplji odpovedi obiska na Japonskem pa se je Eisenhowerjevo potovanje po Daljnem vzhodu spremenilo v pravo zmagovalje, kajti tako na Filipinih kot na Formozi in Južni Koreji so milijon-

ske množice pripravile predstavniku Amerike zelo dober sprejem. Na množične pozdravne zборе Eisenhowerju v Manili na Filipinih, v Seoulu v Koreji ter Tajpehu na Formozi pa so komunistični Kitajci odgovorili s topovi. Zopet so začeli obstreljevati s kitajske obale otoke Kvemoj, ki jih drže nacionalistične čete Čankajškove vlade na Formozi. V času medcelinskih raket ter atomskih bomb pa ima danes topovski ogenj — le še propagandni pomen. Kaže pa, v čem je razlika med zapadno in »ljudsko« demokracijo.

Francija na razpotju

V Evropi pa skuša Francija izrabiti sorazmerno zatišje, da reši svoje kolonialne probleme, med katerimi je najtežji brez dvoma Alžir. V minulem tednu je v zapadni Afriki nastala nova država, Federacija Mali, ki združuje nekdanji francoski kolonialni Senegal in Sudan v samostojno državo. Prvi ministrski predsednik nove države Leopold Senghor, ki je tudi eden izmed najpomembnejših sodobnih afriških pesnikov, je v otvoritvenem govoru mališkega parlamenta izjavil, da bo Mali ostal v »francoski skupnosti« ter sklenil prijateljsko pogodbo s Francijo, ki bo novi državi sicer priznala politično samostojnost, obenem pa ohranila ozko povezavo s Francijo v zunanji politiki, denarstvu, pošti in prometu. Mali je že peta država, ki je v zadnjih letih nastala iz nekdanjih francoskih kolonij. De Gaulle hoče po zgledu angleškega »Commonwealtha« ustvariti »francosko skupnost«, ki bi Francijo in njene bivše kolonije povezovala na temelju enakopravnosti in svobodne odločitve ter bila v korist tako Franciji kot tudi novim državam, predvsem na gospodarskem področju.

V Alžiru se morda jasni?

V Alžiru »biseru« francoske kolonialne posesti, je zadeva bolj komplicirana, ker živi ondi poleg 9 milijonov domačinov nad milijon Francozov, ki posedujejo najboljšo zemljo in nasploh privilegiran položaj. Ti se nočejo odpovedati svojim prednostim ter prepustiti vlade domačinom. Kljub temu pa je uporniška alžirska vlada, ki ima svoj sedež v sosednji Tuniziji, minuli teden sprejela ponudbo De Gaulleja za pogajanja o ustavitvi sovražnosti ter pripravah za plebiscit, ki naj bi odločil o usodi Alžira.

De Gaulle, ki je te dni obhajal 70. rojstni dan, smatra ureditev alžirskega vprašanja za svojo življenjsko nalogo. Njegova doslej najbolj dalekosežna ponudba sicer ni zadovoljila v celoti alžirskega uporniškega vodstva, vendar je zbudila na drugi strani hud odpor med francoskimi naseljenci v Alžiru ter nacionalističnimi krogi v Franciji, ki še niso spoznali, da gre doba kolonialnega gospostva proti koncu. Le De Gaulle s svojo veliko avtoriteto in trdno oporo, ki jo ima v vojaščini, bo morda mogel izvesti »operacijo v Alžiru« tako, da bo za obe strani kolikor toliko prav. Tega se vodstvo upornikov zaveda, zato bo prišel v Pariz sam predsednik uporniške vlade Ferhat Abbas. Alžir je rakasta rana, ki v tej povojni dobi najbolj muči Francijo. V zvezi z Alžirrom pa je tudi gospodarska bodočnost Francije, kajti saharaska puščava, ki je del Alžira, se je izkazala kot skorajda neizčrpna zakladnica surovin, v prvi vrsti petroleja ter rudnin, katere Francija neobhodno potrebuje za svoje gospodarstvo. Te pa je moč zagotoviti samo na temelju sporazuma z alžirskimi domačini.

. . . in pri nas v Avstriji

Boj za proračun na vidiku

Minuli teden sta bila zaprisežena dva nova ministra in sicer dr. Broda, ki je v pravosodnem ministrstvu zamenjal dr. Tschadeka ter dr. Heilingsetzer, ki je nastopil dediščino po prof. Kamitzu v finančnem ministrstvu, dočim je slednji prevzel predsedstvo Avstrijske narodne banke.

Dočim zasedaj v pravosodnem ministrstvu ni kakih posebnih težav za dr. Brodo, pa začnjenja dr. Heilingsetzer svojo novo službo v znamenju oblakov. Treba je namreč že začeti s pripravami za novi proračun za leto 1961 in od vseh strani, iz prijateljskih in sovražnih vrst se že napovedujejo »napadi« na državno blagajno v obliki visokih zahtev za prihodnji proračun, o katerem je razpravljala minuli ponedeljek koalicijski odbor.

Letošnji proračun znaša 42 milijard ši-

lingov, prihodnji bo pa bržkone nekoliko večji. Novi finančni minister sicer računa, da bodo državni izdatki za kako poldrugo milijardo šil. večji, vendar to ne bo zadoščalo za kritje znatno povečanih zahtev posameznih ministrstev, ki gredo že sedaj za 10 milijard preko dosedanjega proračunskega okvira. Po drugi strani pa meni novi finančni minister, da bi povečanje obdavčenja ne privedlo do zaželenega cilja, kajti spodrezalo bi zasebno iniciativo ter na koncu prineslo samo osiromašenje državnega gospodarstva v celoti. Vse kaže, da bo novi minister, ki se je v svojem nastopnem razgovoru z novinarji izjavil za prepričanega pristaša finančne politike svojega prednika dr. Kamitza, pač moral začeti svojo kariero s striženjem, to je pristrigovanjem zahtevkov raznih ministrstev, brez ozira na stranko. Borba za novi proračun bo vsekakor zelo trda in v njej bo steklo brez dvoma — mnogo tiskarskega črnila.

Kmetijski zakon še ne pride pod streho

Poleg načelnih vprašanj v zvezi s prihodnjim proračunom, pa se je koalicijski odbor pečal tudi s kmetijskim zakonom. Toda tako glede proračuna kot tudi glede kmetijskega zakona kljub podaljšani seji ni prišlo do nobenih sklepov. Seja je bila v poznih večernih urah prekinjena, ker

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenska prosveta v New Yorku

Slovensko prosvetno društvo »Prešeren« marljivo deluje med našimi rojaki, ki žive v New Yorku, največjem ameriškem velemestu, ki šteje 8 milijonov prebivalcev. Je pa tudi takorekoč prestolnica sveta, kajti ondi je sedež Združenih narodov. Naši ondi živeči rojaki se zbirajo v farni dvorani slovenske župnije na razne prireditve, med katerimi so lani bile tudi tri igre. Igralska družina društva »Prešeren« je za Božič uprizorila Vombegarjevo dramo »Vrnitev«, za pusta Govekarjevo šaloigro »V Ljubljano jo dajmo«, za materinski dan pa Nicodemijevo v srce segajočo igro »Sovražnice«. Vse prireditve so bile skrbno pripravljene in dobro obiskane.

Slov. študentje v Trstu so talentirani igralci

Za zaključek letošnjega šolskega leta so dijaki slovenske gimnazije v Trstu pripravili zelo uspelo predstavo drame modernega francoskega pisatelja Anouilha »Antigono«, ki na nov, svojevrsten in originalen način obravnava sicer znani starogrški motiv. Posebnost letošnje tržaške predstave pa je, da se z njo niso — kot je običaj — maturantje poslovlili od šole, ampak da so se učenci nižjih razredov poslovlili od letošnjih maturantov. Igro je režiral prof. Jože Peterlin in pod njegovo večšo roko so mladi igralci izredno dobro podali to delo, ki je sicer trd oreh tudi za poklicne igralce. Glasbeno spremljavo je oskrbel prof. Pavle Merku. Dvorana Avditorija v palači, ki je nekdanja sedež fašistične stranke in središče za preganjanje Slovencev, je bila do zadnjega kottička polna. Prireditve je pokazala visoko raven splošnokulturne vzgoje, ki jo vrše slovenske srednje šole v Trstu poleg obveznih šolskih učnih programov; bila je pa tudi skupni družinski praznik, ki je združil slovenske starše in dijake ter zavedne rojake ob Jadranu.

Slovenci prvič splezali na 2 vrhova v Himalaji

Kot poročajo iz Indije, je 7-članska ekspedicija slovenskih planincev pod vodstvom Staneta Kresnika premagala dva gorska velikana v Himalaji in sicer Trisul I (višina 6170 m) ter še višji Trisul II (višina 6690 m). Ta uspeh je toliko večji, ker na ta dva vrhova doslej še ni stopila človeška noga ter so bili Slovenci prvi, ki so prišli na vrh in ondi zasidrali — jugoslovansko zastavo. Naši planinci so uporabljali za ta naskok specialno visokogorsko opremo, ki je bila v celoti izdelana v Sloveniji. Posebni »himalajski odbor« pri Planinski zvezi Slovenije je izdal sporočilo, da bodo izsledke prve slovenske himalajske ekspedicije skrbno preučili ter jih uporabili za naslednje naskoke na še nepremagane vrhove v Himalaji.

Starosta slovenskih novinarjev umrl

V Ljubljani je minulo nedeljo v starosti 85 let umrl Rasto Pustoslemšek, najstarejši slovenski novinar. Pokojnik je bil v letih od 1906 do 1912 odgovorni urednik dnevnika »Slovenski narod« v Ljubljani, med prvo svetovno vojno je bil po naročilu vojaških oblasti interniran v Mittergrabnu na Nižjem Avstrijskem, odkoder so ga potem vtaknili v vojaško suknjo. Po končani vojni se je vrnil v Ljubljano in vstopil v uredništvo dnevnika »Jutro«, pri katerem je ostal do svetovne vojne.

Rasto Pustoslemšek pa je bil tudi soustanovitelj-poklicne časniške organizacije na Slovenskem ter velik pobornik stikov med slovanskimi

sta morala predstavnik OeVP dr. Gorbach in dr. Withalm odpotovati v Bruselj v Belgijo, kjer je zborovanje krščanskih parlamentarcev svobodne Evrope. Zasedaj obstoji malo izgledov, da bi spričo slabe razmerja v koalicijski kmetijski zakon prišel pred parlament.

Bolniški zdravniki v stavki

Minuli četrtek so zdravniki v bolnicah izvedli svojo že dalj časa napovedano grožnjo, da bodo stopili v stavko, ako deželne vlade ne bodo ustregle njihovim zahtevam po boljših plačah in smotrnejši ureditvi službe ter napredovanju. Stavka, katero so podprli tudi primariji, je bila povsod brezhibno izvedena. Začela se je mrzlična pogajanja v vseh deželah ter na Dunaju. Po dveh dneh so zdravniki sicer začasnoma prekinili s stavko, da omogočijo nadaljevanje pogajanj v manj napetem ozračju, pač pa so zagrozili, da ako pogajanja ne privedejo do sporazuma, zopet stopijo v stavko. Zaenkrat bolniki zaradi stavke niso bili prizadeti, ker je bilo za oskrbo pacientov poskrbljeno, pač pa bi ob daljši stavki zašla v popolni nered uprava bolnic. Ena izmed zahtev bolniških zdravnikov je tudi, da bi bilo tudi upravno vodstvo bolnic zaupano zdravnikom in ne upravnim uradnikom, kot je to sedaj.

časnikarji. Na njegovo pobudo je bil leta 1903 v Ljubljani kongres »Zveze slovanskih novinarjev«, čigar namen je bil pritegniti v poklicno organizacijo novinarje južnoslovanskih narodov v nekdanji Avstroogrski. Res je bilo naslednje leto ustanovljeno Društvo slovenskih književnikov in novinarjev, čigar prvi tajnik je bil Pustoslemšek. Ob 400-letnici rojstva Primoža Trubarja, začetnika slovenskega »pisemstva«, je bil v Ljubljani zopet kongres slovanskih časnikarjev, ki je vprav zaradi organizacijske pridnosti Pustoslemškove bil kronan z velikim uspehom. Pokojnik je bil dober človek in je imel v vseh krogih, brez opira na politično prepričanje, mnogo prijateljev. Pokoj njegovi duši!

Mednarodno priznanje slovenskemu slikarju

Na Biennali, mednarodni razstavi likovne umetnosti v Benetkah v Italiji, na kateri sodeluje letos 33 držav z vsega sveta s svojimi najboljšimi umetniki, je posebna presojevalna komisija priznala med drugim nagrado Antonu Mušiču, slovenskemu slikarju, ki živi v Parizu (a je kot smo poročali v prejšnji številki, nedavno razstavljal tudi v Ljubljani). Ustanova Združenih narodov za socialne in kulturne zadeve (UNESCO) bo dve njegovi sliki reproducirala v posebni izdaji.

Prvi mednarodni »Avtosalon« v Ljubljani

Minuli teden je bil na Gospodarskem rastavišču v Ljubljani slovesno odprt prvi mednarodni »Avtosalon« v Ljubljani, ki se ga udeležuje poleg vrste jugoslovanskih podjetij tudi največje inozemske avtomobilске tovarne Zapadne Nemčije, Francije, Velike Britanije, Italije, Sovjetske zveze itd. Prireditev mednarodnih avtomobilskih razstav je namreč podvrženo dovoljenju Mednarodnega združenja proizvajalcev avtomobilov s sedežem v Parizu, čigar članice so vse pomembnejše avtomobilске tovarne na svetu. Letos je Združenje prvič dalo dovoljenje za priredbo mednarodnega avtosalona v Jugoslaviji in sicer vprav v Ljubljani, ker le slovenska prestolnica nudi vse garancije za izvedbo take specializirane razstave na visoki ravni. Med razstavo je pa na Bledu Združenje imelo svoje letno zasedanje. Inozemski razstavljalci in obiskovalci so brezhibno slovensko organizacijo razstave zelo pohvalili.

Uspeh slovenske pesmi v Nemčiji

V mestu Großzimmern pri Darmstadtu v Zapadni Nemčiji je tamošnje »Moško pevsko društvo«, ki uživa mednarodni sloves, ker je na raznih tekmovanjih v inozemstvu doseglo prve nagrade, ob priliki proslave 100-letnice svoje ustanovitve privedilo mednarodno tekmo pevskih zborov, na katerem je poleg 32 nemških zborov sodelovalo tudi 6 inozemskih skupin, med njimi tudi Koroški akademski oktet ter zbor »Slavko Klavora«, oba iz Slovenije. V skupini umetnih pesmi si je oktet s Försterjevo »Večerni ave« priboril 3. mesto, v kategoriji narodnih pesmi pa z Gotovčev »Momečto bez gumčeto« prvo mesto. V skupnem ocenjevanju obeh kategorij je Koroški akademski oktet zasedel drugo mesto za nemškim zborom »Teutonia«, na tretje mesto pa se je plasiral zbor »Slavko Klavora«. Drugi dan pa so domači in tuji zbori zapeli po eno narodno in eno umetno pesem. Koroški oktet je zapel Gallusovo »Ecce quomodo« ter Vasilija Mirka »Kolo« in zopet osvojil prvo mesto. Koroški oktet je bil na tekmovanju pravo presenečenje, kajti Nemci so vajeni velikih zborov, a kljub temu se je maloštevilna koroška skupina v ostri konkurenci dobro uveljavila. Zato ji je bil podeljen poseben pokal predsednika vlade dežele Hessen, za nameček pa je bila dirigentu okteta Cirilu Kopaču priznana še nagrada za najboljšega dirigenta.

Borza podpisov

Ena izmed navad, pogosto pa že kar razvad današnje mladine je, zbiranje „avtogramov“, to je podpisov znamenitih oseb našega časa. Slava teh ljudi je pogosto kratkotrajna, ker so mladi ljudje pri presojanju pomembnosti oseb precej nekritični, kajti slava filmskih igralcev in športnikov, ki zavzemajo v tej galeriji tipov prvo mesto, pogosto kmalu zatone. Poleg tega se je pa razvila pravcata trgovina avtogramov, z neke vrste borzo.

Borza avtogramov je pač ena najnena-vadnejših trgovinskih vej, kar jih je na-stalo v naši dobi. Po sorazmerno kratki življenjski dobi te moderne ustanove do-življajo avtogrami kot vsaka delnica tudi padanje in dviganje cen. Kdor je že kdaj v velikih mestih pred hoteli in kinemato-grafi opazoval, kako vztrajno in brezobzir-no poskušajo mladi ljubitelji filmov priti do podpisov filmskih zvezd, se ne bo ču-dil novici, da obstajajo tako v Italiji kot v Avstriji, Franciji, Nemčiji in seveda v Ameriki že dolgo prave borze avtogramov. Avtogrami kot tudi kratki lastnoročni za-pisi slavnih oseb so kot razni drugi pred-meti zbiranja pravo pravcato trgovsko blago.

Cene se dvigajo in padajo . . .

Za vsakokratni tečaj avtogramov je me-rodajna nekaka »tržna vrednost« filmske zvezde ali imenitnika s kakega drugega področja. V tem trenutku imajo posebno visoko ceno avtogrami operne pevke Marie Meneghini-Callas, pač zato, ker se v zad-njem času veliko piše o njej in njenih do-godivščinah. Tudi lastnoročni podpis film-ske igralke Brigitte Bardot je doživel po-njeni poroki, še bolj pa po porodu prvega otroka, nagel dvig. Ko je dobila Ingrid Bergman v marcu 1957 za svojo »Anasta-zijo« nagrado »Oscar« je spet pora-slo povpraševanje po njej v mednarodni filmski trgovini. Cene za avtogram umet-ničin so poskočile od 5 na 10 dolarjev. Po-sebno nagel dvig na mednarodni borzi av-togramov je pa doživel podpis Bergmano-ve, ko se je ločila od Rosselinija. V Parizu, Londonu, Rimu in drugih svetovnih me-stih so njene avtogramne lahko mimogrede prodali po 20 dolarjev. Podoben porast borzne cene je doživel tudi podpis Gine Lollobrigide, ko je v juliju 1957 postala mati. Porast povpraševanja po podpisih »Gine Nazionale« je bilo opaziti tudi že, ko je dolgoletna bitka za priljubljenost med njo in Sophio Loren odločila zaen-krat v njeno korist.

Sele taki izredni dogodki, nad katerimi se ljudje zgledujejo in spotikajo, kot so na primer ločitve, zaušnice v nočnih lokalih in podobni prizori, ki so v zvezi z reklamo, dajejo podpisom pravo ceno. Anita Ekberg je bila na primer na mednarodni avto-gramski borzi skoraj neznan, nihče ni povpraševal po njenem imenu. Po njenih znanih škandalih v Angliji se je to namah spremenilo. Če se je s primerom Ekberg ukvarjala celo častitljiva angleška gornja zbornica, je Ekbergova morala postati za-nimiva! Lord Chilworth, član gornje zbor-nice, je namreč v svojem govoru omenil

dvomljivo popularnost igralke in opozoril, da predstavljajo lepaki za premiersko predstavo njenega filma »Zarak-kan« nekaj nezaslusnega in neokusnega. Lepaki so iz-ginili, posledica tega ogorčenega protesta pa je, da so se avtogrami Anite Eckberg neznansko podražili.

Posebna redkost na borzi avtogramov so podpisani znanih filmskih zvezd z njih prav-im imenom. Tak podpis Doris Day, ka-tere pravo ime je Dorothea Kappelhof, sta-ne okroglo 100 dolarjev. Tudi podpis Ar-chibalda Alexandra Leacha, za katerim se skriva Gary Cooper, je nenavadno drag. Od Kirka Douglasa obstaja sploh samo en podpis z njegovim pravim imenom »Issur Danielovič«, in sicer je v posesti nekega newyorškega muzeja redkosti ter ni na prodaj.

Čeprav sodijo avtogrami v življenje zvezdnikov tako kot vsakdanji kruh, po-meni ura za avtogramsko mizo za marsi-katerega igralca ne le živčni in telesni na-por, ampak pogosto tudi izgubo te ali one stvari. Zlasti za film navdušena dekleta ne poznajo nobenih ozirov, če gre za to, da ujamejo kak spomin na svojega ljubljenc-a. Tem dekletom se zdi popolnoma v re-du, da svojemu zvezdniku, ki je na vrhun-cu slave, kaj zmaknejo. Zvezdniki si proti takim primerom ne upajo energično nasto-piti, ker se bojé, da bi postali neprijljub-ljeni.

Nekaznovane tatvine

Tako so bili v stalni nevarnosti zobo-trepci pokojnega Humphreya Bogarta, ki si jih je dal nalašč delati in je stal vsak okoli 100 šil. In neredko mora zvezdnik, ki smehljaše še deli avtogramne, kasneje ugotoviti, da so mu medtem spretno sneli manšetne gume. V filmskih krogih ne govorijo radi o tem, Bing Crosby je pa le imel toliko poguma, da je te tatvine ob avtogramski mizi ostro napadel. Časnikar-jem je dejal: »Počasi je zame postalo pre-drago, da kadim v javnosti svojo pipo. Če jo za mizo pri podpisovanju le za hip odložim, že zmanjka! Človek bi mislil, da bodo ljudje spoštovali vsaj pipo kot zaseb-no lastnino!« Ko so mu izmahnili več dra-gih pip iz »morske pene«, kadi Bing Cros-by sedaj le še cenene pipe . . .

Vendar na avtogramski borzi ne doseže-jo najvišjih cen podpisi filmskih zvezd. Teh podpisov je v obtoku preveč, da bi imeli ceno prave redkosti. Mnogo dražji in bolj iskani so podpisi pokojnih osebnosti, ka-tere še niso poznale novočobnega češčenja avtogramov.

Najbolj znano trgovino za avtogramne

ima Pierre Corneau v Parizu; prevzel jo je svojemu očetu. Ta, ki je bil prej notar, je nekega dne zvedel, da je neka dama podarila nekemu samostanu »kopico starih papirjev«, ki jih je našla raztresene po pod-strešju svojega gradu. Radoveden se je no-tar za stvar zanimal. Sestre tistega samo-stana je našel ravno pri izdelovanju vrečk iz papirjev, ki so se pri podrobnejšem pre-gledu izkazali za pisma Madame de Maite-non kralju Ludoviku XIV. Notar je pa-pirje kupil za malo denarja in s tem po-stavil temelj za svojo novo trgovino. Danes lahko pri njegovem sinu vsakdo kupi pod-pis ali tudi cela lastnoročno pisana pisma skoraj vseh zgodovinskih oseb, pri čemer so pa cene neverjetno različne.

Avtogram pesnika Victorja Hugoja stane okoli 70 šil, Emila Zolaja pa že 500 šil, maršala Petaina 1200 in Ferdinanda Les-

sepsa 2000 šil. Za graditelja Sueškega pre-kopa se dolgo časa ni nihče zanimal, po su-éški krizi in razlastitvi prekopa po Nasserju je pa zanimanje za Lessepsa silno poraslo in s tem tudi vrednost njegovega podpisa.

Svetovno znana slikarja van Gogh in De-lacroix sta še pred leti bila naprodaj po 70 šil. Delacroix tudi še danes ne stane mnogo več, za pismo van Gogha Gauguinu, pa radi plačajo 1300 do 2000 šil. Naj-višja cena, ki so jo dosegli v zadnjih letih, je bila 100.000 šil. za pismo francoskega matematika Descartesa angleškemu fi-ziku Huygensu iz leta 1635, 80.000 so pla-čali za razglas kralja Ludovika XIV. glav-nim stanovom in preko, prav toliko pa je stalo pismo filozofa Rousseauja gospe Pin z nasveti, kako naj vzgaja svojega sina. V tem primeru res velja rek, da je šola draga reč. Dr. O.

SLIKE IZ KAIRA

Kaj sem videl od polnoči do treh zjutraj

(Opisuje g. Vinko Zaletel)

(Nadaljevanje)

Naročeno nam je bilo, da se moramo ob treh ponoči zbrati potniki na potni-škem uradu letalske družbe »Sabena«. Ker ponoči ne morem iz samostana, sem se že pred polnočjo odpravil s taksijem tja in tam pustil prtljago.

Kaj naj počnem do treh? Ah, sprehajaj se grem po nočnem Kairu. Saj tisti zadnji dan sem se itak nasedel, ko sem se 430 km prevozil z vlakom. Čez dan je bilo silno vroče, sedaj ponoči pa je prav pri-jetno.

Polnoči je še živahno, male trgovine so še odprte in po cesti prodajajo potujoči trgovci jedi in pijače. Tudi obrtniki še delajo. V neki mehanični delavnici sem videl dva otroka, sodil bi, da imata 9 let, ki sta montirala velike gume. Prav nič otroškega ni bilo na obrazu, saj že oprav-ljata delo odraslih. Toda delati morata ves dan in ponoči do ene, v teh letih! Kdaj se bosta spočila? Ne vem, ali morata drugi dan v šolo ali ne. Tudi ne vem, koliko dobita plače. Morda za kos kruha. Če bi pri nas kak odrasli delal pri obrtniku ne-kaj minut čez, je mojster lahko že kazno-van.

Kaj pa je tamle na sredi ceste na otoku, kjer vozijo tramvaji? Neki star Arabec je pripeljal z vozičkom odpadke iz živilskega trga, večinoma tiste, z gledalo je kot bi bilo od koruze: Trije otroci v starosti 6 do 10 let ibrskajo po kupu, vse preiščejo in nekaj le dobe za v usta. Bile so malenko-sti, sam ne vem, kaj bi bilo tam užitnega, toda gledal sem jih, s kakim apetitom so žvečili. Imeli so vsi arabsko obleko, ki zgle-da kot naša nočna srajca, ki sega prav do tal, toda strašno umazana in raztrgana. Potem se zleknejo po tleh, sredi ceste na asfaltu in skušajo zaspati. Na golih tleh, brez vsega, za blazino jim je lastna roka,

tenka, koščena. Ob pol dveh ponoči. Imajo sploh starše, imajo sploh kak dom?

Nekaj drobiža imam še, naj ga zapravim. Kupim še nekaj banan, ker se mi smili otrok, ki jih prodaja ob dveh ponoči. Ko sem otroku plačal, je prišel zraven oče in vzela denar. Otrok me je poprosil še za bakšiš. Temu sem rad dal. Kako naj od teh ubogih poceni banan živi morda vsa družina?

Stopim še v kavarno, da popijem »Coca-colo« in malo posedim. Promet je še ve-lik, naročajo večinoma »Coca-colo« ali oranžado. Alkohola ne. V kavarni prodajajo tudi jedila, toda misem mogel ugotoviti, kaj pravzaprav, takih jedil mi ne poznajo. Na neko pečeno testo je prodajalec nalagal tri vrste mrzle prikuhe, ma-joneze in nato še poškopil z neko začimbo. Hitro je delal, zavijal v papir, pa so spro-ti pokupili. Tudi to ponoči.

Potem grem zopet naprej. Po cestah je že mirneje. Ob cesti pred hišo je trgo-vina s sadjem. Plinska luč osvetljuje sadje. Toda nihče ne prodaja, ampak mož, žena in otrok spijo ob svoji trgovini na tleh. Na golem pločniku. Najbrže imajo v ka-kem predmestju svojo »hišo«, če naj tisto majhno luknjo tako imenujem, toda ta je morda daleč in ponoči se tudi nekaj proda. Še več Arabcev sem videl spati na cestah ali v parkih: ušede se ob zid, glavo nasloni na roko in prespi nekaj ur. Kaj pa, če je dež? Takrat morajo že pod kako stre-ho. Ampak dež je v Kairu velika redkost. Na leto je v Kairu le kakih 10 deževnih dni, in še to navadno le ob času poplave Nila. V spodnjem Egiptu v Nilovi Delti ga je več, v Gornjem Egiptu je pa že velik dogodek, če enkrat na leto dežuje. O oazi El Charga je n. pr. v desetih letih le en-krat nekaj minut deževalo. Tam torej lah-ko vsi Arabci skozi vse leto zunaj spijo.

(Dalje na 4. strani)

FRAN ERJAVEC:

275

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Meja med Ilirijo in Avstrijo je tekla torej po vzhodnem robu občin Kleinkirchheim, Himmelberg, Trg, Steindorf, Vrba in Rožek (v Rožu po potoku Mala Suha pri Podgorju, od tu čez Dravo na Gornjo vesco in nato po današnji meji med občinama Loga ves in Škofiče, preko Vrbskega jezera, pred Porečami čez Blatograd in dalje).

Intendant za koroško provinco je bil najprej Ludov. de la Moussaye, od konca l. 1811. dalje pa A. Charnage, v Lienzu pa je posloval za lienški distrikt beljaškemu intendantu podrejeni poddelegat. Prve čase je poleg nove intendance poslovalo še nadalje tudi dotedanje kresijsko glavarstvo, kateremu je stal izprva na čelu Francoz Karove, za njim pa nekdanji avstrijski kresijski komisar Wilcher, katerega so pa Francozi kmalu osumili naklonjenosti za Avstrijo. Razen intendantce je tvoril Beljak seveda še sedež raznih drugih uradov in ustanov, pri katerih so bili vodilni uradniki deloma Francozi, deloma pa še prejšnji avstrijski. Tako je n. pr. polet l. 1813. vodilo upravo beljaškega distrikta nasled-nje osebe:

A. Francozi:

A. Charnage, intendant;

Jean de Raboteau, generalni davkar za vso provinco (njegova slika visi v beljaškem muzeju);

Du Buisson, njegov namestnik;

Cham, vrhovni carinik;

Lenaire, rudarski inženir;

Chapotin, nadzornik domen;

Nelter, gozdarski nadzornik;

Star, verifikator domen.

B. Bivši avstrijski uradniki:

pl. Blumfeld, predsednik tribunala;

I. Karl, prokurator;

Kraus, svetnik tribunala;

pl. Wilcher, rudarski predsednik (ta je bil Slo-venec, prišedši s Kranjske);

D. pl. Eüsank, varuh hipotek;

Collin, davčni kontrolor;

Zoff, blagajnik domén;

Senoner, vodja pisarne pri tribunalu (greffier);

Gruner, beljaški mirovni sodnik;

Norsek, višji gozdar.

Francoska uprava si je hitro pridobila največji ugled s svojo strpnostjo in priznanje s svojim naglim urado-vanjem. Večino uradnih vlog so reševali še isti dan, do-čim je prejšnja in poznejša avstrijska uprava naravnost ljubila brezkončno zavlačevanje rešitev. Napoleon sam je svojim upraviteljem izrečno zabičeval tudi strogo ura-dno poštenost. Posebno odločen in tudi prebivalstvu iz-redno naklonjen uradnik je bil prvi načelnik koroške provincialne uprave, intendant de la Moussay, dočim je bil njegov naslednik Charnage baje nekoliko slabši. Za časa slednjega je začela uprava zastajati in prihajati v nered (n. pr. pri merijah, pri varuških komisijah, re-gistracijah i. dr.) in bil je tudi manj naklonjen raznim izboljšavam. Na nižja uradniška mesta so začeli tedaj tudi prihajati razni pustolovci, prihajajoči iz Francije in iz Italije, ki so si potem dovoljevali razne samovolj-nosti in skušali večkrat tudi le bogateti, kajti francoski uradniki so bili precej neodgovorni. Velike nevšečnosti je večkrat povzročilo tudi to, da so dobivali uradniki svoje plače jako neredno. Nameščanja takih nižjih urad-nikov so bila pa tudi proti voljavnim predpisom, kajti §11 osnovnega dekreta je izrečno določal, da morajo biti ti vzeti iz vrst domačinov. Goriški intendant se je v ne-kem dopisu celo izrečno pritoževal nad zapostavljanjem

domačinov, a po vsej priliki v tako kratkem času še tudi ni bilo mogoče dobiti domačih moči, izvežbanih v francoskem načinu uprave ter zmognih jezikov.

Za časa francoskega medvladja je posebno zopet za-cvetel Beljak. Takoj po zasedbi so bili mnogi Beljačani zaradi velikih dajatev tako obupani, da so hoteli prodati svoje hiše in se izseliti, toda po sklenitvi miru se je po-ložaj popolnoma spremenil. Blagostanje je vidno nara-ščalo, kar je potem baje tudi povzročalo hudo prevzet-nost Beljačanov in zeleno zavist Celovčanov, ki so ostali v Avstriji. V teh letih se je jako dvignila tudi zunanost Beljaka: izravnali so staro mestno obzidje, zgradili nove javne vodnjake, izboljšali tlakovanje cest in ulic, uredili so Novi trg in »Napoleonov travnik« pri Judendorfu⁷⁾, beljaško kopalnišče itd. Zasluga za to je šla predvsem in-tendantu Moussayu, tedanjemu skrbnemu beljaškemu županu grofu Jeronu. Lodronu ter obema podžupanoma, J. Millesiju in že znanemu nam Pobenheimu. V beljaško merijo so spadale tedaj še okoliške vasi Judendorf, Ve-lika ves, Podgorjane, Št. Janž, Šmartin, Sv. Duh, Agaten in Perova. Mestni svet je sestajal, razen iz župana in obeh podžupanov, še iz 15 mestnih svetnikov, ki so bili vsi imenovani od francoskih oblasti. Župan grof Lodron je pa l. 1813. odstopil, nakar ga je nasledil graščak J. A. Millesi iz Velike vasi, ki je ostal potem župan še nekaj mesecev po vrnitvi Avstrijcev. Žal pa ravno iz te dobe ni ohranjen beljaški arhiv. Ni znano, kam je izginil, a verjetno je, da je l. 1813. pogorel z uradnim poslopjem vred.

⁷⁾ Ta travnik, obsegajoč kakih 10 ha, je služil poprej za občinski pašnik, Francozi so ga pa brez sporazuma s prizadetimi kmeti preuredili l. 1811 v drevesnico. Po odhodu Francozov so se kmetje zaradi tega pritožili, nakar so jim ga avstrijske oblasti s odlokom z dne 16. VII. 1814 res vrnile, drevesnica je bila opuščena in zem-ljišče je potem vnovič služilo za pašnik.

(Dalje prihodnjič)

PISMO IZ PODJUNE

(Godovno voščilo č. s. Gonzagi)

Dne 21. jun. smo obhajali god sv. Alojzija Gonzage, zaščitnika mladine. Naša dolžnost je, da se ob tej priložnosti spomimo častite sestre Gonzage, učiteljice na Kmetijsko gosposkiški šoli č. šolskih sester v št. Rupertu pri Velikovcu, ki tudi nosi svoje redovno ime po tem velikem svetniku. Vsem je znano, da je težka bolezen prizadela to požrtvovalno vzgojiteljico, ki je sedaj že 11 mesecev priklenjena na bolniško posteljo v sanatoriju na Stolzalpe.

Toda v številnih koroških starših in gojenkah pa je še vedno živ spomin na požrtvovalno, vedno prijazno in nasmejano s. Gonzago. Dolga leta je kljub bolečinam, ki ji jih je prizadevala bolezen, katero je z velikim samopremagovanjem zatajevala, delila gojenkam veselje, ljubezen in zaupanje v Boga. Starši in gojenke ostanemo njeni večni dolžniki in ji ob tej priložnosti kličemo: tisočkrat Bog plačaj! Obenem pa ji želimo, da ji njen zaščitnik izprosi pri Bogu skrajšanje bolezni in čimprejšnje okrevanje, da se bo zdrava spet mogla povrniti nazaj med mladino v našo lepo Podjuno.

SELE

Desetletna Rutarjeva hčerka Krista je zlezla v otroški lahkomišelnosti na drevo in z njega padla tako nesrečno, da si je zlomila nogo ob stopalu. Zdravi se v deželni bolnici.

V 83. letu starosti je dne 13. junija na svojem rojstnem domu, pri pd. Spod. Mlečniku umrl Janez Mlečnik, pd. stari Pajnar, žagar-rentnik. Prej je bil izredno trden, zadnje mesece pa so ga začele mučiti razne starostne težave.

Število faranov pa je ostalo isto, ker je bil isti dan krščen nov faran, peti otrok Tomeju Jugu, pd. Plazniku na ime Peter Florijan.

ŠT. VORANC — ŠT. TOMAZ
PRI CELOVCU

(† Marija Šturm)

V noči pred praznikom sv. Rešnjega Telesa je na starodavnem Tomanovem domu v Svinji vesi, v starosti 67 let umrla sestra sedanjega posestnika Andreja Šturma, Marija Šturm.

Še v sredo je opravljala vsa dela kot ponavadi. Na večer je še okinčala z venci starodavnim Tomanov križ na polju. Nato še pomagala oskrbeti živino in brez pritožbe legla k počitku. Ponoči opazi njena sestra,

SLIKE IZ KAIRA

(Nadaljevanje s 3. strani)

Proti tretji uri zjutraj sem šel še enkrat pogledat, kaj je s tistimi tremi otroki. Kar ni mi šlo v glavo, da bi vso noč prespali sredi ceste. Pa so spali, sladko ali grenko, ne vem. Saj dolgo ne bodo mogli, zjutraj bo kmalu hrup in tramvaji bodo tam vozili. Ko bi mogel enkrat vse naše otroke pripeljati semkaj, da bi videli te zapuščene otroke! Mislim sem na bogate »mavžne« naših otrok, koliko denarja zapravijo za čokolado, sladkorčke in »Eis«, kako so izbirični pri jedi, kakšne »nobel« obleke in kakšno frizurco imajo že naše male »frajlice«!

Tik ob tej revščini pa sem v teh nočnih urah videl razkošje. Egipt je sploh dežela nasprotij. Na istem »Trgu svobode« — »Midan el Tahrire«, kjer sem gledal speče Arabce po tleh, stoji čudoviti hotel »Semiramis« ob Nilu. Spodaj v hotelu v dvoranah je bilo kot v pravljicah iz »Tisoč in ena noč«; bajna razsvetljava v najmodernejšem hotelu, kar sem jih videl. Nisem šel notri, saj za tja sem pravi berač in egiptovskih funtov bi bilo škoda, pa še sedaj, ko je že veliki petek. Le od zunaj sem gledal najelegantnejše limuzine, ki so se ustavljale tik pred vhodom, in kavalirje in dame in »miss« po najnovejši pariški modi. Notri so Egipčani in bogati turisti, največ Amerikanci. Tam ni razlike. Ob treh zjutraj še polne dvorane ob jazz-muziki. Koliko tisoč Arabcev bi živele precej časa od tega, kar se tukaj v eni noči zapravi! Mene je to nasprotje pretreslo, Arabcev pa najbrže nič. Je pač »kismet«, Alah hoče tako. Morda je Alahu tako prav, našemu Bogu gotovi ni!

Škoda, da sem imel bliskovni fotoaparata že v kovčku, sicer bi še več zanimivega slikal. Nekaj nočnih posnetkov imam, da mi boste verjeli. Slike vam bodo več povedale kot moje pisanje.

Prihodnjič pa o tem, česar nisem videl.

Pri nas na Koroškem

da Marija nenavadno težko diha. Vpraša jo, če ji je slabo? Toda ne dobi več odgovora in v nekaj trenutkih, ko je prišel njen brat, je bila Marija že mrtva.

Tako se je nenadoma, brez slovesa, brez boleznih, podrl eden iz med stebrov zavedne in verne Tomanove družine. Njen pogreb v soboto je bil kljub velikemu delu prikošnji veličasten. Avtobus je pripeljal številni pevski zbor iz Radiš, da se posloviyo z domačo pesmijo od te pridne in zavedne žene. S slovensko molitvijo in tremi duhovniki je šel pogrebni sprevod k bližnji podružni cerkvi Sv. Lovrenca. Tam je bila sv. maša, pri kateri je prepeval omenjeni zbor domače žalostinke. Po maši so jo položili k večnemu počitku v domačo zemljo. V slovo ji je spregovoril župnik iz Pokrč, č. g. Jože Gabruč. Svoje besede je navezal na pesem: »Polje, kdo bo tebe ljubil...« Tako je rajnica ljubila svojo domačo zemljo in svoj rodni dom, mu ostala zvesta vse življenje. S svojo pridnostjo pomagala ohraniti z bratom ta ugledni in verni dom. Poleg tega je tudi zvesto služila Bogu in cerkvi. V svojih mladih letih tudi pomagala peti v cerkvi. Za svojo verost, pridnost in zavednost je morala tudi ona izpiti grenki kelih pregnanstva in zapustiti leta 1942 z bratovo družino rodni dom. Nad 3 leta je morala nositi težko breme te krivice v pregnanstvu. Po vrnitvi pa je z vsemi močmi pomagala bratu in njegovi družini urediti zanemarjeni dom in spet opleti zapuščen polja.

Ob nenadnem slovesu ni mogla domača družina drugače oddolžiti, kot da ji je priredila ta lepi krščanski — slovenski pogreb.

Po dolgih letih smo imeli spet priliko slišati našo pesem in našo molitev v materinem jeziku. In ljudje so si želeli, da bi še in še mogli poslušati lepe domače pesmi.

Rajni Mariji Šturm bodi lahka domača zemlja, ki jo je tako srčno ljubila in ji zvesto služila, težko prizadetim bratom in sestram ter številnim nečakom in drugim sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

GLOBASNICA

Pred kratkim je v domači farni cerkvi sklenila Nežka Pajančič, posestnica Pajančičeve kmetije v Globasnici in sorodnica pokojnega škofa Rožmana zakonsko zvezo z Janezom Delobstom iz Mežiške doline. Vesela ojet je bila pri šteklu in je potekla ob veliki udeležbi posebno oknarjev v najlepši harmoniji in v zadovoljstvo vseh udeležencev. Mladi družini pa kličemo: Naj čuva nad Vama in Vajinimi potomci duh Rožmanov!

Pevke in pevci Gallusovega zbora!

Pevska vaja bo 25. junija 1960 ob 14. uri pop. v Mohorjevi hiši. Vabljeni tudi novi člani!

Pevovodja

Manifestacija dela in dobre volje

(Nadaljevanje s 1. strani)

kot solist s svojim polnim, mehkim a probojnim baritonom prof. dr. A. Feinig, ki je s tem nastopom tudi predočil javnosti, kako pesem povezuje na slovenski gimnaziji učitelje in učence. Nato je mešani zbor podal srednjeveški angleški cerkveni spev »Sumer iz icumen in« v starodavnem zapisu. Presenetila ni le izbrušena glasovna čistost podajanja, temveč tudi dobra jezikovna izgovarjava. Višek tega, rekli bi svetovnega dela programa, je bila pa brez dvoma ruska pesem v priredbi dr. Cigana »Kak pojdu ja«, ki nam je posredovala širino ruske zemlje in otožno globino ruskega srca. Program sta zaokrožila še italijanska pesem »Luna nova« v priredbi Mario Costa — De Bonis ter poliglotska (mnogojezična) igriva Mozartova »Bona nox«. Bil je program, o katerem je moč reči, da dela čast nam Slovincem, ki smo po vsem svetu znani kot poliglotti, to je ljudje, ki govore več jezikov.

V drugem delu pa so se zvrstile naše domače pesmi, narodne in umetne. Deški zbor najmlajših je ljubko podal Simonitičjevo »Našo muco« in Mirkovo »Indijo Koromandijo«, nakar so pristopile na oder dečelce ter korajžno zapele »Vetrič« po verzih Milke Hartmanove in notah Silva Miheliča ter Tomčevo otroško »Mracek«. Sledil je venček slovenskih narodnih v priredbi dr. Cigana, ki je dal priložnost za nastop našim mladim solistom. Najprej sta

zapeli Almira in Draga Jelen ob klavirski spremljavi Polonce Trampuž »Koptičica«. Res te mlade »ptičice« so pokazale, da nimajo prav nič strahu pred tako številno publiko. In zakaj neki, saj znajo peti in igrati! Da fantje ne zaostajajo, sta potem dokazala Joško Mikl in Joško Kovačič, ki sta ob klavirski spremljavi Hanzija Omana v pesmi povedala zgodbo »O štirih jagrih«, za njima pa sta Mihej Hanscho in Valentin Laussegger ob klavirski spremljavi Erika Užnika zapela »Le sekaj smrečico«, končno pa je oktet ob spremljavi Jožka Wrulicha podal pesem »V dolinici prijetni«. Na gimnaziji pa imajo tudi bodoče virtuozke, kar je pokazal »Allegro moderato, op 34« O. Riedinga za violino, ki ga je podal Hubert Greiner ob klavirski spremljavi Hanzija Gabriela.

Nato so prišli na vrsto spet zbori. Najprej je mladinski zbor ob klavirski spremljavi petošolke Brede Travnik zapel Adamičjevo »Pomlad prihaja« in Tomčevo »Rija raja« Mirkovo »Zacingljali so zvončki«, nato pa je moški zbor stopnjeval razpoloženje s pesmima Danila Švare »Le kam se polžeku mudi« ter Kramolčevo priredbo koroške narodne »Pršva je ta luba v igred«, nakar pa so v Aljaževi »Zakipi duša«, kjer je zopet sodeloval kot solist prof. dr. Feinig, zakipele duše nas vseh. Zaključil je prireditev številni mešani zbor z Miheličjevo »Izidor ovčice pasel« in Premrlovo

Državna realna gimnazija
in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 9. julija 1960, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure ali pa pismene.

Ravnateljstvo.

Dojdimo v Podjuno

Pri drugem izletu so se naši gimnazijci odločili za Podjuno in sicer za Pliberk.

Zjutraj je začelo rositi. Mislili smo si pa, da ne bo kaj hudega, zato smo veseli stopili v vlak. Do Pliberka smo razigrano prepevali naše domače pesmi. Ljudje so nas nasplošno s simpatijo poslušali, le nekoga je očitno naša pesem bolela kot trn v peti. Gledal nas je postrani, a reči si ni upal nič.

V Pliberku smo izstopili. Ogledali smo si cerkev ter nato šli proti gradu. Med potjo smo se ustavili na domu našega sošolca Ernesta, kjer so nas ljubezno pogostili, za kar se tu še enkrat zahvalimo. Dospeli smo do grada, kjer nas je grof Thurn prijazno sprejel. Vodil nas je po sobah, kjer so bile obešene umetniške sablje in drugo orožje grofove rodbine. Pokoljenje te rodbine je pomešano z raznimi rodovi. Med grofovimi pradedi so bili med drugim poleg Nemcev Rusi, Srbi in Ogrji. Najbolj znani (Konec na 8. strani)

»Veselo«. Lepe in prijetne so bile urice, ki so nam jih pripravili slovenski študentje. Povezavo med posameznimi točkami je v slovenščini in nemščini s primernimi kratkimi a jasnimi besedami oskrbel prof. Franci Inzko, ki je poudaril, da šola ob pesmi in delu vzgaja dobre ljudi, ki bodo zvesti državljanji in zaupali v Boga.

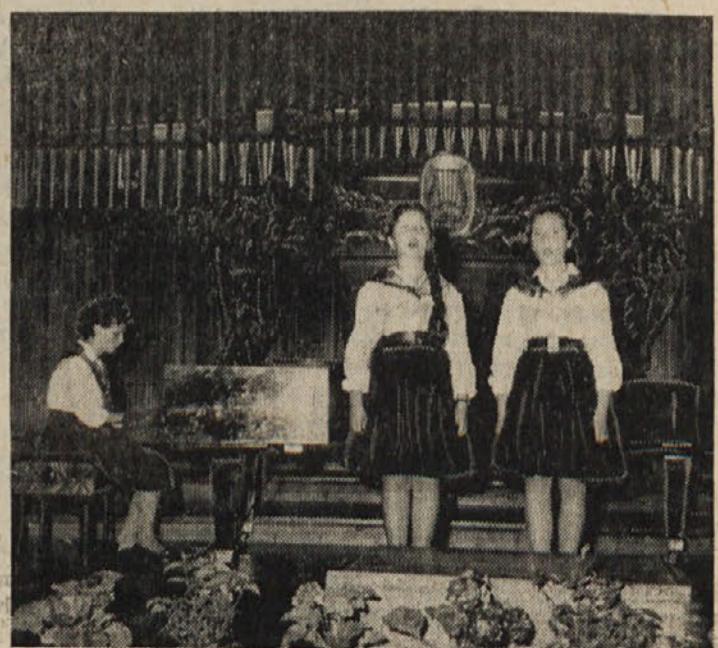
Če pomislimo, da je v treh letih Slovenska gimnazija dosegla pet razredov (in še eno paralelko), v katerih je 185 učencev, ki jih vzgajajo izkušeni učitelji tako, da bodo doma v obeh deželnih jezikih, obenem pa obvladovali še razne tuje jezike, je še bolj ob nedeljski prireditvi postalo vsakomur jasno, da so starši, ki so kljub nasprotnim glasovom zaupali svoje otroke tej šoli, zelo modro ravnali — modro ravnali v interesu svojih otrok, katerim bo najboljša popotnica za življenje široko in temeljito znanje ter prava srčna omika.

Koncert je zbudil tudi vsestransko pohvalne kritike med nemškimi obiskovalci prireditve ter v nemškem časopisju. Tako je prinesla »Volkszeitung« prijazno poročilo z velikim naslovom »Liederstunde slovenischer Gymnasiasten« v katerem pravi, da »je podajanje pesmi bilo vseskozi na priznanja vredni višini« ter da je »kljub hudi vročini bila velika dvorana koncertnega doma povsem zasedena in da je točki za točko sledilo burno odobravanje«.

Naj bo ta uspeh in to priznanje našim mladim fantom in dekletom ter njihovim požrtvovalnim učiteljem v veselje in vzpodbudo!

Dekliški zbor Slovenske gimnazije v Celovcu. — Mlade solistke: pevki Almira in Draga Jelen, pri klavirju Polonce Trampuž. (Foto Domanjko, Borovlje)

Zakaj se plevel tako širi

Plevel je že sam po sebi zelo odporen, poleg tega pa proizvaja velike množine semen in se zaradi tega neverjetno hitro širi. Plevelno seme razširjajo vetrovi, prenašajo ga razne živali in mrčes iz enega zemljišča na drugo. Prav tako ga raznaša tudi voda, ki pride iz višjih leg v nižje. Tudi vlažnost zemlje same pospešuje razvoj nekaterih vrst plevela.

Najnevarnejši pleveli so kmetovalcem že itak dobro poznani, zato naj navedemo tu le nekaj najbolj razširjenih.

V glavnem ločimo dvoje vrst plevela: koreninski in pa semenski plevel.

Koreninski plevel so večletne rastline; nekatere od njih redkokdaj dozore. Ako pa cvetó in dozore, tedaj obrode mnogo semena. S pomočjo korenin ali podzemeljskih stebel pa se ohranijo in razmnožujejo tudi tedaj, ako ne napravijo nobenega semena.

Semenski pleveli pa so enoletne, kvečjemu dvoletne rastline in se množe samo s svojim semenom. Število semenskih plevelov je mnogo večje kakor pa število koreninskih plevelov. Zatiranje semenskih plevelov je mnogo lažje kakor pa koreninskih. Nekateri od semenskih plevelov so zaradi tega zelo nevarni, ker so strupeni ali pa prenašajo glivične bolezni in živalske škodljivce.

Med semenske plevela spada ameriški rogovilček, navadna zvezdnica, divji oves, podponec, plešec, bela meta in drugi.

Od koreninskih plevelov je posebno razširjena pirnica, ščavje, preslica, lapuh, osat itd.

Da se plevel tako močno širi, smo krivi večinoma sami.

Zita pustimo po žetvi dostikrat nepreorana; na takem zemljišču se začne plevel, ki ga je prej žito obsenčevalo, ob vplivu svetlobe hitro razvijati in dela mnogo semena. Zapleveljenje njiv pospešuje tudi slabo obdelovanje zemlje in površno oskrbovanje rastlin; prav tako tudi nepravilno kolobarjenje, zlasti če sadimo na isti njivi isto rastlino, ki pa ni okopavina.

Vedno moramo gledati na to, da pravilno kolobarimo. Nikoli naj ne sledijo dve leti zaporedoma rastline, ki ne ovirajo plevela v razmnoževanju. Če pride vsaka rastlina v kolobarju na ono mesto, ki ji uga-ja, bo prav lahko kos plevelu in ta se ne bo mogel razvijati. Ako sejemo žita le za okopavinami, bodo prišla vedno v čisto zemljo.

Zadnji opomin

Že večkrat je bilo povedano, da ima veljavo za kupčijo samo prvovrstno namizno sadje, ki je popolnoma razvito, brez vsakega notranjega in zunanega madeža in o praviem času spravljeno. Plodovi, pa naj sibo kateregakoli plemena ali sorte, morajo torej imeti dotični sorti lastno obliko, primerno debelost in čim bolj živo in izrazito barvo; na koži, niti v svoji notranjosti ne smejo imeti nikakršne napake ali nakaze; in končno morajo biti spravljene z drevesa, ko so dosegli svoj popolni razvoj, torej zreli. To so tiste najvažnejše lastnosti, ki odločajo ali je sad sposoben za trg ali ne. Poleg sorte odloča v prvi vrsti njegova zunanost, če more tekmovalci s pridelkom drugih. Torej še enkrat: **kakovost in zopet kakovost!**

Različni so v naravi činitelji, ki vplivajo na kakovost sadnega pridelka. Vendar imajo vobče največji pliv vreme in sadni zajedavci. Predvsem je vreme tisti činitelj, ki dela kakovost pri vseh kmetijskih pridelkih, zlasti pa pri sadju. Njegov vpliv je neposreden in posreden. Neposredno vpliva na razvoj in potek cvetja in nadaljnega razvoja plodov. Posreden pa je vpliv vremena na razvoj in razmnoževanje sadnih škodljivcev prav tako odločilnega pomena. Ugodno vreme pospešuje delovanje vseh drevesnih organov in nam zagotavlja količino (množino) in primerno kakovost pridelka. Nasproten je učinek neugodnega, zlasti čez mero mokrotnega vremena, kakor ga imamo žalibog pri nas največkrat. Tako vreme ne le, da neposredno, že samo po sebi ovira rast drevesa in moti delovanje vseh njegovih organov, ampak tudi neznašsko pospešuje razvoj in tako pogubno širjenje neštetihih zajedavcev, ki jim

Nadaljnji vzrok širjenja plevela je ta, da pokladamo živini dostikrat neočiščeno zrnje, ki je polno plevelnega semena. To gre skozi prebavne organe nepoškodovano in ohrani svojo kalivost. Z gnojem pride na gnojišče, od tu pa na njivo. *Zato pa ne sme priti plevel, ki je že napravil seme, nikdar na gnojišče pa tudi ne na kompostni kup ali v živinsko krmo!* Mnogo plevelnih rastlin živina tako ne žre, zlasti zrelih ne, toda plevelno seme pa vključ temu lahko pride z drugo krmo v želodec živali. — Pa tudi na travnikih moramo gledati, da plevel čim bolj uničimo; skrbimo z močnim gnojenjem in spomladanskim brananjem za kolikor mogoče gosto rušo dobrih trav in detelj, ki najbolj ovirajo plevel v rasti.

Seme, ki ga sejemo, dostikrat ni preizkušeno na čistoto. Prav radi tega je bilo prenesenih k nam iz tujine mnogo plevelov; tako je bila prenesena iz Amerike tudi deteljna predenica.

Vsako doma pridelano seme je treba temeljito očistiti. Sejati nečisto seme je zaostalo, kajti dandanes imamo za čiščenje semena na razpolago najrazličnejše stroje.

Tudi na kraju njiv moramo plevel vedno odstraniti; in zlasti navadno največ plevela, ki se močno razraste, njegovo seme pa se širi na sosedne njive.

Velikokrat napravimo tudi to napako, da razne okopavine v zadnjih tednih rasti preveč zanemarjamo. V prvi dobi okopavine zelo skrbno negujemo in plevelom,

dokler dobro ne prerastejo, potem pa se navadno nič več ne brigamo zanje. V tem času pa se močno razrastejo različni pleveli. Ves ta plevel doraste, dozori in se tako močno zaseje, da ga je pozneje težko odstraniti. Zato pa moramo okopavine ves čas pridno pletiti. Najbolj enostavno postopamo tako, da vse plevelne rastline, ki so se močno razrastle med okopavinami, s srpom nizko požanjemo. To nam vzame še najmanj časa, obenem pa tudi okopavin s tem prav nič ne poškodujemo.

Pri zatiranju plevela pa moramo upoštevati še naslednje:

Nekaterih spomladanskih sadežev, ki počasi kale in zelenijo, ne smemo nikdar prezgodaj sejati, da jih plevel ne prehititi in ne preraste. Posebno pa moramo paziti tudi na to, da zemlje nikdar ne orjemo, ko je mokra; setve morajo biti vselej dosti goste in nikjer ne sme biti praznih prostorov.

Mnogokrat izgine plevel, ako izpremenimo talne razmere. To velja predvsem za one plevelne rastline, ki rastejo na mokrih kislih tleh. Ako tako zemljo osušimo in nato redno in zadostno apnimo, mnogo plevela v kratkem izgine.

Med drugim se poslužujemo za uničevanje plevela strupenih raztopin in pa umetnih gnojil. Od umetnih gnojil pride v poštev za pokončevanje plevela apneni dušik, od strupenih raztopin pa zelena galica.

Domača zdravilna rastlina:

Krčnica ali šentjanževka

Kadar zaznamujemo v koledarju god sv. Janeza ali šentjanževo, ko se razbohotijo travniki in senožeti ali košenine v najbujnejšem cvetju, takrat se odpira prelepi rumenkasti cvetni popek krčnice. Med petimi zlatimi cvetnimi listi štrle iz cvetov mnogoštevilni prašniki. Kakor že omenjeno, se cvet prave krčnice spremeni v »kri«, ako ga zmanjša s prsti, kakor pravijo

... če si prava, daj mi kri,
če pa nisi, jo zapri!

Pravo šentjanževko spoznaš, ako zmanjša med prsti njen rumeni cvet. Ako se pokaže med prsti temnordeča barva, kot je kri, si lahko gotov, da je to prava šentjanževka. Ima pa še več imen, po katerih je lahko spoznate njen učinek ali pa čas cvetenja, kakor: krčevcec, ivanovka, krva-

vec, kamenika, počist, navadna svetega Janeza roža, šentjanževka in navadna krčnica zel. Nemci jo imenujejo: Johanneskraut, latinsko: Hypericum perforatum.

Krčnica je trajnica z močno vejnat in olesnelo koreniko, iz katere poganja pokončno, do pol metra visoko steblo. Listi so majhni in podolgovati ter posejani s prosojnimi pikami, po robu pa so temnopikasti. Ako držiš te majhne listke proti luči, izgledajo, kakor da so preluknjani ali perforirani — od tega tudi latinski izraz: perforatum. Te prosojne in tudi črne pike pa niso preluknjane, temveč so to oljnate žleze, ki jih najdete po vsej rastlini na listih. Baš o teh oljnatih žlezah se pretaka hlapno olje in še druge, razen čreslovine, še nedognane tvarine, ki tako blagodejno vplivajo na človeški organizem.

Kakor že različna imena povedo, uporabljajo krčnico zelo uspešno pri različnih krčih, posebno ako so ti živčnega izvora. Ime kamenika nam pove, da je krčnica jako uspešno sredstvo pri žolčnih, mehurnih in ledvičnih kamnih ter da počisti želodec, črevo, jetra in ledvice, kakor pravi spet neko drugo njeno ime, namreč: počist.

Ako kdo trpi na glavobolu in mu sili kri v glavo radi slabe prebave, naj pije čaj šentjanževke, ki ji naj primeša do po-

Kako pripravimo tujsko sobo

Tujska soba naj bo čim bolj svetla in zračna z lepim razgledom in ne premajhna. Vanjo postavimo sicer šamo najpotrebnejše pohištvo, vendar mora v sobi ostati še toliko prostora, da se stanovalec lahko v njej giblje. Natrpanih, stisnjenih prostorov nihče ne mara, zato je treba urejati sobo premišljeno, in to tembolj, čim manjši je prostor.

Četudi je stanovanje v poletnem času ponajveč le za prenočevanje, mora biti vseeno prijazno. Računati moramo s tem, da so med lepimi dnevi tudi deževni, ob katerih so letoviščarji primorani ostati med štirimi stenami. Sonce in zrak pa sta tista činitelja, ki delata sobo vabljivo in prijazno. Zato je na okno, posebno če je eno samo, obratati čim večjo pozornost. Kolikor manjše je okno (v starejših kmečkih hišah so okna navadno premajhna) toliko manj ga smemo pregrinjati z zastori ali zastavljati s cveticami, kar oboje jemlje svetlobo in ovira dostop zraka. Preden se torej lotimo drugega dela, spraznimo okno, cvetlice pa zместimo kam drugam. Pozneje umijemo okvirje in šipe, nato pa natakemo samo preprost zastoreček, ki zagrinja okno zvečer, ko je soba razsvetljena. Čez dan naj bo ta zastor odmaknjen, da ne

lovice še rmana in malce pelina. Ravno tako naj poišče to izredno zdravilno rastlino vsak, ki ga mučijo težke misli ter živčna pobitost in potrtost in končno tudi oni, ki nima zdravih pljuč. In kakor daje zlato sonce pokrajini, kjer raste ta zlata zdravilna roža, veselost, lepoto in svežost, tako tudi naša ljubka šentjanževka poživlja in krepi bolnika in mu daje vse, kar je ona prejela od sončnih, neizčrpljivih sil...

Šalico šentjanževke čaja popijte dva do trikrat dnevno med eno in drugo jedjo. Ne kuhajte predolgo, ker je cvetje rahlo. Do pet minut zadostuje, nakar odstavite, da na toplem prostoru počaka še deset do petnajst minut, predno čaj zavžijete! Za eno šalico vzemite eno jedilno žlico posušene čaja oziroma toliko, kolikor zgrabite narahlo s tremi prsti.

Namesto čaja si tudi lahko napravite izvleček na olju. V ta namen si naberite pest svežega cvetja krčnice, ga nekoliko zmečkajte in ga denite v steklenico jedilnega olja, ki vam je pač najbolj všeč. Steklenico postavite za deset dni na sonce, dokler olje ne postane nekoliko rdečkasto. Takrat dodajte zopet pest cvetja in ponovite to še tri do štirikrat, dokler ne postane olje kot kri temnordeče. Tako krvavo olje jemljete lahko v vseh poprej že omenjenih obolenjih po kakšno žlico do trikrat dnevno. Po žličkah dajejo ljudje od takega rdečega olja s prav dobrimi uspehi otrokom, ki jih tarejo krči.

Takšno olje uporabljajo prav pridno tudi pri zunanjih ranah, tvorih in spuščanjih. Tudi obkladki z vodo, v kateri so kuhali čaj od krčnice, delujejo jako ugodno na vse vrste ran in kožnih bolezni.

Krčnico nabirajte, dokler je v cvetu, skupno z listjem in cvetom, predno ne pride cvet v otrdele, plodne glavice, to je v juliju in v avgustu! Sušite v senci, ne na soncu, ker bi jim sonce odvzelo prvotno barvo in tudi moč. Spravljajte jih vedno, kakor sploh vse rastline, v suhih prostorih, kjer ni zatohlosti, ker bi sicer rastline navezele naše zatohli duh!

Kaj je treba vedeti o presajanju

Nikdar nobene rastline ne presajamo v suho zemljo. Počakati je treba dežja ali pa zemljo prej dobro premočiti. Vendar pa tudi ne sadimo med dežjem ali takoj po dežju. Počakati je treba, da se voda nekoliko odteče, da se ne dela blato, ko delamo s sadišnim klinom luknjice v zemljo. Vsak nasad takoj potem, ko smo s sadištvijo gotovi, zalijemo s cevjo korenine (vsake posamezne rastline) in nazadnje jih poprišimo čez in čez še skozi razpršilnik. Ob oblačnem vremenu sadimo lahko ves dan, ako je pa jasno, pa le proti večeru, ko je sonce že blizu zatona.

Zalivanje zelenjave z gnojnico je v juniju mesecu najbolj izdatno. Vendar pa pomnimo pri zalivanju z gnojnico zlasti trije: z gnojnico zalivamo zelenjavo samo dokler je še majhna, nerazvita; zalivajmo vedno le h koreninam, nikdar ne po zelenju; zalivajmo le med dežjem ali takoj po dežju, ko je zemlja še dovolj vlažna.

zatemnjuje po nepotrebnem sobe in da se okno lahko odpira. Tudi nobeno pohištvo naj ne stoji tamkaj.

Nadaljnje delo uravnavamo najboljše tako, da vso sobo popolnoma izpraznimo, nato ometamo strop in stene. Po potrebi stene prebelimo. Pobeljene so vedno kar čedne, le v prostorih, ki so obrnjeni proti severu je prikladnejša rumena ali druga topla barva (oranžna, rožnata). Nato pregledamo vrata, če se dobro zapirajo. Tudi ključavnica mora biti v redu, da se soba lahko zaklene od zunaj in od znotraj. Prav tako je treba pregledati vrata omare. Taka malenkostna popravila se opravijo doma in brez posebnih stroškov, stanovanje pa je v redu. Mnogo boljše je, da vse pregledamo in popravimo vnaprej, kakor da nas potem nadlegujejo stanovalci in nas opozarjajo na razne pomanjkljivosti.

Nazadnje je treba pregledati tudi pod, če je v redu in če je potreben popravlja. Obrobne deske morajo biti cele, pa tudi med posameznimi deskami poda ne sme biti prevelikih špranj, sicer zaostaja v njih nesnaga in se redi neprijetna poletna nadloga, bolhe. Nazadnje tla do čistega poribamo in šele potem je soba pripravljena, da postavimo vanjo kar je treba.

Dekleta iz Hirošime pišejo ...

Letos poteka 15 let, odkar se je končala druga svetovna vojna. Strašna razdejavanja je pustila za seboj. A najstrašnejše je gotovo bilo, ko je ameriški pilot dne 6. avgusta 1945 nekoliko po osmi uri zjutraj odvrigel prvo atomsko bombo nad japonskim mestom Hirošimo. V trenutku je bilo 240 tisoč oseb ubitih, nad 100 tisoč pa težko ranjenih, od katerih je večina kmalu podlegla. Le malo kateri je popolnoma ozdravel, dočim nosi večina preostalih vse življenje neozdravljive posledice atomskega napada.

Med takimi nesrečnimi je tudi trideset deklet, ki so se zdravile v Ameriki, a bodo ostale pohabljene vse življenje. Lani so ta dekleta pisala pilotu, ki je odvrigel strašno bombo nad njih rodno mesto. Pismo se takole glasi:

Dragi gospod Eatherly! Podpisana dekleta vas pristrčno pozdravljajo. Ušle smo atomski smrti, toda ostale poškodovane po obrazu in telesu vsled atomske bombe, ki je v zadnji vojni padla na Hirošimo.

Se nosimo na obrazu in ostalem telesu brazgotine ran. Želimo, da bi se grozna stvar, imenovana vojna, nikoli več ne ponovila, ne pri nas ne po ostalem svetu. Pred kratkim smo slišale, da vas grize vest zaradi tistega napada na Hirošimo ter da se morate podvreči zdravljenju živcev. To pismo naj vam izrazi naše iskreno sožalje in zagotovilo, da ne gojimo do vas nobene čute sovraštva ali maščevalnosti. Vi ste ubogali in izvršili povelje. Tako ste storili, kar ste storili in mogoče še mislili, da s tem skrajšate čas vojne. Danes pa veste, da se ne more na svetu končati ali prepričati vojna z bombami. V Ameriki so nas kristjani zdravili z veliko ljubeznijo. Naučile smo se čutiti z vami in misliti, da ste tudi vi žrtev vojne. Želimo vam skorajšnje popolno ozdravljenje. Pridružujemo se tistim, ki delujejo, da se premaga barbarstvo vojne z duhom bratstva in ljubezni med ljudmi. S pristrčnimi pozdravi vaše ... (in podpisanih je trideset japonskih deklet, zaznamovanih z znamenjem atomskega uničenja).

POPOTNIK

Popotnik lačen, truden,
v pesmi vetra bridko se smehlja,
pravljice o kruhu si šepeta,
zvon iz večernih lin doni,
vzdih lijoč, proseč nosi ...

Gorje, obraz prijatelja beži,
v prevari ti režeč govori,
življenje hiti, žito zori,
popotnik moj, le dalje,
moja njiva samo zame rodi ...!

J. Hauptmann

Kaj pa film?

Deklica Rosemarie (Das Mädchen Rosemarie) je nemški film, ki je na beneškem filmskem festivalu vzbujal mnogo pozornosti. Prikazuje zgodbo dekleta Rosemarie, ki se hoče povzpeti do slavnega imena. V svetu bogatih podjetnikov se mnogo giblje in njeno razkošno stanovanje je pravo zbirališče industrijskih mogotcev Nemčije. Premeteno dekletu zna izvabiti iz teh visokih gostov vse tajne gospodarskih načrtov, katere potem izdaja za velike nagrade konkurenčnim podjetnikom, ki se prav tako neprevidno zabavajo na stanovanju premetene Rosemarie. Toda to je bila preveč tvegana igra, ki je predrzno dekletu stalo tudi življenje. Neko noč jo je namreč nekdo izmed njenih »častilcev« zadržal s svilenog navgavico.

Visoka družba gospodarskih magnatov je v filmu obsojena zaradi svoje brezobzirnosti v tekmovalstvu; prav nič se ne vpraša, katera sredstva so v konkurenčni borbi dovoljena. Tudi dekliški svet v svoji lahkomyšelnosti in moralni pokvarjenosti je prikazan v filmu dovolj svarilno. Oba važna problema današnje »višje«, to je industrijsko-buržoazijske družbe sta zelo dobro prikazana.

Pozorišče filma je današnja Nemčija, ki je vstala iz ruševin, a ne iz zakoreninjenega egoizma in liberalizma. Ker opisuje resnične dogodke iz gospodarskih »škandalov« nemškega čudeža, je film dvignil mnogo hrupa v Nemčiji. Neprikrito in neusmiljeno biča visoke družbene sloje, kjer je morala globoko padla in je korupcija vedno hujska.

Zaradi vsebine in problema, ki ga obravnava, je film primeren za odrasle.

Mladinski dan za Podjuno

pri Sv. Andreju pri Št. Lipšu

»Prelepi skriti biser koroške ti zemlje«, tako bi lahko označili tudi šentlipško podružnico Sv. Andreja, ki je sprejela na praznik presvete Trojice toliko podjunske katoliške mladine. Tako je skrit, da smo ga komaj našli. Na cilju pa smo bili presenečeni nad lepoto, idilo. Na strmih gričih lepa cerkev, pred njo »stoji, stoji tam lipica, pod lipco hladna senčica«. Kaj vse je že ta lipa doživela: grozne turške vpade, ko so se naši pradedje tam za cerkvenim zidom borili proti premočnim Turkom, s slabotnim orožjem, toda z močnim zaupanjem v Boga in Marijo.

Na čistem nebu je žarelo sonce, na obrazih fantov in dečel pa je žarelo veselje božjih otrok. Že dopoldne so se zbrali k oltarju božjemu, k Bogu, ki razveseljuje našo mladost. Bivši šentlipški župnik č. g. Srienc, sedaj dekan pliberške dekanije, je opravil sv. daritev. V jedrnatem govoru je predvsem pokazal posebne znake avstrijske mladine, kakor jih je po opazovanju označil znameniti govornik p. Lombardi. Lepo je bilo sodelovanje vse mladine pri liturgični zborni maši. Vse cerkvene pesmi je spremljala godba globaških fantov.

Malo smo se podprli, žejo pogasili, mesto obilnega kosila pa smo užili pri popoldanski prireditvi veliko duhovnega veselja. Prireditev je združila koristno s prijetnim. Globaški muzikanti so nas spravili v slovesno razpoloženje, nakar nas je vse pozdravil zastopnik šentlipške farne mladine. Farna mladina iz Dobrle vasi je podala zborni deklamacijo, posvečeno naši vodnici skozi življenje, Mariji. Šentlipški pevci so zapeli pod vodstvom svojega dušnega pastirja tri pesmi.

Glavno misel mladinskega dneva je pokazal prizor gdč. Milke Hartmanove: »Nedeljsko popoldne pod vaško lipco«, ki so ga pripravile šmihelske in vogrške dečle in

šmihelski fantje. Velika lipa, pod katero je bila prireditev, je bila najbolj naravna scenerija tega prizora. Igra pokaže, kako sta danes v mladini dve mišljenji: eno je idealno, prežeto z vero in odgovornostjo, drugo pa moderno norenje, ki vidi ves smisel le v uživanju. Toda prav to privede do katastrofe in fičanje v svobodo, dirkanje z motorjem v kino, se konča s polomljenimi udi v bolnici. Prizor prepletajo pesmi in rajanje.

Vesel program so nam pripravili Pliberčani. Seveda, ko imajo takega muzika, kaplana g. Mihorja, ki hitro spravi muziko skupaj. Večino pesmi pa smo ob njihovi godbi vsi prepevali, da je bilo splošno navdušenje in še smeh. Globaška mladina pa nam je prav mojstrsko zapela tri pesmi, med njimi tudi Lesičjakovo domačo »od nedeljskih lovcev«. Presenetil nas je tudi nastop Rebrčanov, ki nastopajo kar s »šramlom« in nežnimi otroškimi glasovi.

Kar prehitro je minil čas v veselem razpoloženju, pa nas je g. župnik Nagele pozval, da še kdaj pridemo v prijetno senco te lipe. Prireditev smo zaključili s petimi litanijami in s pesmijo »Marija skoz življenje« ob spremljavi globaške godbe.

Se ne pomnim mladinskega dneva, ki bi bil tako prijeten in da bi tako zadovoljni odhajali domov. Prav ta mladinski dan je dokazal, da je možno pravo pošteno veselje, da je lepo nedeljsko popoldne pod lipo in da smo tudi mi moderni, pa ne nori.

V prizoru Milke Hartmanove nam je povedal fant Slomškove besede: »Sveta vera bodi nam luč, materin jezik pa ključ k zveličavni narodni omiki,« dekleta pa so zarajale ... »in z nami veselo je modro nebo, in lica mladostna se smejejo«.

Naj bo tako ne le na mladinskem dnevu, ampak v vsem našem mladem življenju!

Plavanje — najbolj zdrav šport

Plavanje je neprecenljive zdravstvene vrednosti. Pri izvajanju tega športa smo namreč deležni trojne kopeli obnem: vodne, zračne in sončne. Brez dvoma je plavanje najkoristnejša telesna vaja, velika škoda je edino v tem, ker se ljudje premalo zavedajo tega in zato tudi ne znajo ceniti blagodejnega vpliva, ki ga ima ta šport za celotni organizem. Kako dobro dé človeku, ko si po trudapolnem dnevnem delu umije svoje ude v čisti vodi. Kdor je pa plavalec, ima pa celo dvojni užitek: prvič si osveži svoje telo in drugič uživa v tem, ko drsi njegovo telo na vodni gladini zdaj v prsnem, zdaj v hrbtnem položaju. In končno ne smemo prezreti velike praktične vrednosti, kajti ogromno je število onih, ki so si ravno s plavanjem rešili svoje življenje, da ne omenjamo velikanskega števila onih, katere so rešili si gurne smrti plavalci-reševalci.

Pri plavanju moramo biti še bolj previdni kakor pri samem kopanju, zlasti tedaj, ko se podamo daleč proč od obale v globokih vodah. Nikdar ne smemo sami plavati, ampak vedno v družbi tovarišev, med katerimi naj bi bil vedno vsaj eden, ki ni samo prvovrsten plavalec, ampak, ki zna tudi reševati utopljenca. Vsled neprevidnosti se je že dosti izurjenih plavalcev utopilo in celo pri največji pažnji so hladni valovi pretrgali nit življenja mlademu fantu-plavalcu. Nesreča itak nikdar ne počiva, naša naloga pa naj bo med drugim tudi ta, da jih omejimo na kar najmanjšo mero.

Plavanje je zelo stara telesna vaja, kajti že najstarejši narodi so poznali velike koristi, ki jih nudi ta vodni šport. Iz znamenj iz egiptovske dobe, okrog 3400 let pred Kristusovim rojstvom, je razvideti, da so že tedaj gojili plavanje, ki sliči današnjemu crawl (izg. kraul). Iz tega bi se dalo sklepati, da je ta način plavanja izredno star, čeprav se je v Evropi pojavil

prvikrat leta 1906, ko je avstralski tekmovalček Cecil Healy nastopil in zmagal z njim v Hamburgu. Crawl je danes najhitrejši način plavanja in se ga poslužujejo predvsem tekmovalci. Tudi drugi, ki jim ni do tekmovalstva, se radi ukvarjajo z njim, ker je brzina enakomerna, z nogami striže pod vodo, z rokami vesla, leži pa visoko na vodi. Ta način plavanja ni tako težak kakor na prvi pogled izgleda in se ga zlasti mladina hitro privadi, starejši ljudje, ki že leta in leta plavajo v prsnem stilu, se ga tudi priučijo, četudi rabijo za to več časa.

Za ljudsko korist na splošno pa je najvažnejše pri tej zdravi in lepi telesni vaji to, kako se privaditi vodi (najprej moramo izgubiti strah pred vodo!) in kako se najlažje priučimo plavanja, in sicer prsnega. Pri tem se bom posluževal načina, ki sem ga uporabljal v taboriških Lienz in Špital v prvih povojnih letih in kjer smo naučili več stotin otrok od 8—14 leta plavanja, da so mogli samostojno plavati v tamkajšnjih jezerih.

Najprej se moramo privaditi vode. V prostoru 4×8 m, ki ne sme biti globlji od 1 m, postavimo v krogu največ 8 učencev, obrnjeni so s hrbtom drug proti drugemu, nakar se nalahno oškropijo. Nato ponovimo isto vajo s to razliko, da so učenci z obrazi obrnjeni drug proti drugemu. Nato se potapljam v vodo (delamo nizke počepe), ob zaprtih ustih in zaprtih očeh. Isto vajo ponovimo, le da odpremo oči. Zatem se ista vaja ponovi, le da nad vodo globoko vdihnemo, gremo pod vodo, kjer obenem močno izdihnemo, pri čemer prav malo odpremo usta (kakor bi žvižgali). Nato se lovijo po vodi in obenem škropijo drug drugega. Vse omenjene vaje ponavljajo 3 do 4 dni. Nato sledi ta-le vaja: učenci dvignejo roke gor (v vzročnje), zaprejo usta (oči odprte) in se polagoma ob stegenem telesu položijo naprej na vodo.

DEKLIŠKI KOTIČEK:

Dekle kot rožni cvet

O majhni deklici, vaški siroti, kateri se je dovolj hudo godilo, pripovedujejo, da je pa bila tako vesela in prijazna, da jo je vsa vas rada imela. Kadar je šla počej po vasi, so ji prišli nasproti otroci, odrasli so stopili med duri in bolnim so odprli okna, da so jo slišali.

Tako je tudi najbolj trpečim in zagrenjenim to ubogo in trpeče dekletu prinašalo sonca in blagoslova ...

Rožna greda je v marcu vsa pognojena in le nekaj suhih stebel moli iz črne zemlje; prav nič lepega in privlačnega. Pa pride poletje in ves vrt se spremeni v prelepo dišeč cvet. — Ali pa pogledite vijolico na zeleni rebri. Od kod ta sladki vonj in temna barva?

Strmeti moramo, kako dovršen umetnik v presnavljanju je vsaka rastlina. Je kakor nekaka delavnica, kjer se zemeljske snovi čudovito presnavljajo, ko kar pričarajo iz sive zemlje sladki vonj rožnih cvetov.

Mnogokrat se zgodi, da cvetlice daleč nadkriljujejo človeka v umetnosti presnavljanja. Saj je človekova duša poklicana, da presnavlja vsakodnevno življenje — pa četudi je polno razočaranj in bridkosti — in spreminja v radosten cvet in v prijetno dehtenje ...

Predvsem so dekleta poklicana, da se odlikujejo v tej umetnosti. Saj jim je stvarnik dal toliko dušnega bogastva in je njih srce kot naravna delavnica, kjer se naj ustvarja življenje v cvetju ...

Koliko deklet se žal premalo zaveda, da je ni rože, ki bi vzcvetela brez notranjega presnavljanja. Vse neprijetnosti in težave vsakdanjega življenja se jim kar berejo z obličja.

In vendar so ravno take nevedčnosti najboljše snov za pridobivanje plemenitih moči, ki nam morejo pričarati čudovite lepote in nepresežno srečo. In kakor je cvetlici naloga, da drugim razdaja svojo barvitost in polnost vonjav, tako je tudi plemenit dekliški cvet velik dar božji vsemu okolju; tamkaj je vsakdanje življenje kakor praznik, ko je daritveni oltar okrašen z dišečim cvetjem rožnega grma.

Dekle, ki je postala taka umetnica v presnavljanju bolečine v dobroto, žari od polnosti notranjega bogastva; saj je v sebi premagala pozemeljsko. Polna je vedrosti in je zlasti ob dnevih najtežje zmage posebno prijazna in dobra.

Je pač velika umetnica v presnavljanju — je res dekliški cvet!

Pri tem drži voda učence gor, odnosno jih dviguje, da dobe občutek, da se ne morejo potopiti. Isto vajo potem ponovijo na ta način, da globoko vdihnejo zrak, zapro usta in se položijo naprej v vodo. V vodi nato močno izdihnejo (ozka odprtina!), nakar takoj zapro usta. Pri tem je učence opozoriti, da zelo pazijo, da jim ja ne uide voda v usta, ali kakor pravimo, »da ne požro vode«. Če se to zgodi, jim zapre — kakor pravimo — sapo; posledica tega je, da dobe velik strah pred vodo. V tem mora biti velika previdnost že od začetka in je treba večkrat praktično pokazati, kako morajo delati, da se jim kaj takega ne pripeti. Te vaje ponavljamo kake tri dni.

Ko so se učenci dobro privadili pod vodo, jih pričnemo vaditi v prsnem plavanju pod vodo. Najprej delamo gibe samo z rokami, nogi pustimo v nemar (jih držimo mirno in skupaj). Nato delamo gibe samo z nogami, roki pa držimo naprej v vzročnju. Ko smo vse to dostikrat ponovili, delamo gibe z rokami in nogami obenem in sicer v dvočetrtinskem taktu. Ko so se učenci že precej privadili tega plavanja pod vodo, naj dvignejo glavo iz vode in plavati so se naučili. Seveda gremo v športnem prsnem plavanju z glavo vedno pod vodo, kadar izdihnemo; če bi imeli glavo ves čas nad vodo, bi bila lega telesa neugodna, ker bi silile noge navzdol in s tem bi se zmanjšala hitrost, ki je za tekmovalca prvenstvene važnosti. Kdor ne namerava tekmovali, pač lahko tako plava, da ima glavo vedno nad vodo. Takim ljudem gre v glavnem le zato, da se tudi v globoki vodi obdrže na površini. Mladini pa priporočamo, da se poslužuje športnega načina plavanja tako v prsnem kakor v hrbtnem slogu ter tudi v crawlu neglede na to, ali namerava tekmovali ali ne.

Ivo Kermavner

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Pred petnajstimi leti

Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik

(Nadaljevanje)

Čez nekaj tednov je paznik k meni namestil novega sojetnika. Bil je Slovenec iz sosednje Štajerske, mož srednje starosti, z eno leseno nogo. Zgovoren je bil in najraje je govoril o jedi. Kadar je človek lačen, mu pač jed najbolj roji po glavi. Živel je v spominih na nekdanje lepe čase. Pri-povedoval je, kako je okoli leta 1930, ob času tiste hude gospodarske krize, z ženo in z otrokom v vozičku potoval po svetu. Prehodil je Koroško, Štajersko in še druge dežele. Igral je harmoniko in dobival od ljudi jestvin toliko, da se je družina imenitno preživljala. Tam in tam mu je ta in ta dal kakor lakot dolg kos špeha, tam in tam je spet dobil klobaso in kruha, ta in ta ga je pogostil tudi še z moštom. Tam je dobil kosilo; žgance zabeljene in tam spet nadevane štruklje, ki so plavali v zabeli. Tam zopet je bila vsa družina povabljenja k mizi in jedli so, jedli, pa kako dobro jedli in potem sladko počivali. Nekaj časa sem še potrpežljivo poslušal njegovo pripovedovanje, toda ko se je vedno in vedno vrstil špeh in klobasa in zabela in kruh in še druge različne jedi, sem ga prosil, naj neha in ne obuja spominov po teh nedosegljivih dobrotah. Pa ni nič pomagalo. Ko je pri eni strani nehal, je zopet pri drugi začel in spet je našteval litanije špeha, klobasa, hlebov kruha in zabeljenih jedi, mošta in mleka itd. Da, ko bi se človek od teh besedi nasitil, bi bilo dobro. Tako pa smo slinje požirali v krulčci želodec.

Rešitev se bliža?

Lojz Lušin mi je povedal, da sta v Straubingu zaprta tudi moja farana Joza in Nužej, a v drugi jetnišnici. Z jetniki sosednjega poslopja je bilo mogoče srečanje le ob zdravniški ordinaciji. Parkrat sem se zaradi zobobola javil k zdravniku, oprezoval okoli sebe, a svojih Selanov nisem nikoli dobil pred oči.

Na sprehod so nas spustili bolj redko in le ob lepem vremenu, a gibali smo se prosteje in smeli govoriti. Tudi si je vsak mogel izbrati družbo po svoji volji. Dvorišče je bilo prostorno. V njem je stala tudi nova stavba, pa vedno zaprta. Smatral sem jo za skladišče.

Nekoč se ravno med našim sprehajanjem na široko odpro dvokrilna vrata visokega obzidja in par konj pripelje voz, visoko nabasan z velikimi zaboji. Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito! Tudi za vsebino teh zabojev smo zvedeli. V njih je bila giljotina, velika sekira za sekanje glav, ne zeljnatih, marveč človeških in pripadajoči deli. Stavba, ki sem jo smatral za skladišče, naj bi bila morišče. V njej bodo montirali sekiro za obglavljanje. Vedeli smo, da je med nami jetniki tudi nekaj na smrt obsojenih. Pa ali bodo samo za te

postavili to strašno morilno orodje? Ali se ne bodo krvoločni SSovci, ki jim preti poraz in kazen, prej še znosili nad nami in naše glave poslali pod morilno sekiro? Ta strah je bilo brati na obrazih. Hvala Bogu, ta morilna sekira ni začela delovati. Montirali so jo, a mehanizem ni funkcioniral. Morda so mehaniki to nalašč povzročili. Med tem pa je prišel konec strahovlade in mi smo odnesli glave še na vratu.

Med tem so se zunaj v svetu dogodki vrstili z veliko naglico. Rosental, ki je delal na cesti, je vedel povedati o dolgih kolonah iz Ogrske, ki beže na vozovih s konjsko vprego. Topovsko grmenje je bilo že pogosto slišati. Najjasnejše pa so nam položaj na frontah dokazovali transporti jetnikov iz kaznilnic na zapadu, ki so jih izpraznili pred prodirajočimi Amerikanci. Reklo se je, da jih s tem hočejo spraviti na varno, v resnici pa bi bili varnejši pod Amerikanci, ki bi jim dali svobodo. Ubogi so bili ti jetniki, ki so jih vlačili v natrpanih tovornih avtomobilih ali tudi v vlakih k nam v Straubing. Več dni brez vsake ali nezadostne prehrane na potu so dospeli v Straubing kakor živi mrlji. Več jih je umrlo medpotoma, drugi so podlegli lakoti pri nas. V 14 dneh se je število jetnikov v naši kaznilnici od 1200 povečalo na okoli 3000. V začetku so ti reveži ležali na hodnikih, pozneje pa so jih stlačili v celice. Da so dobili še prostora zanje, so pa nas natrpali po pet v eno celico.

Težava je nastala tudi s prehrano. Že prej so bile porcije pičle. Sedaj pa se je število lačnih želodcev še tako pomnožilo! Dobivali smo le še nekaj na vodi kuhanih kolerab; če se bilo kdaj par krompirčkov za spremembo, je bil že nekaj priboljšek. Ko bi nam dajali pičo, kakor jo uživajo

svinje, bi se veselo oblizovali! Zdaj sem razumel priliko o izgubljenem sinu, ki se je želel nasititi s svinjsko hrano, pa mu je niso dali.

Kadar je zatulila sirena in naznanila alarm, smo iz delavnice takoj morali v celice. Zadnje dni je bil alarm tolikrat, da smo po večkrat morali prekiniti delo in nazadnje sploh nismo več kaj delali. Ob vsakem alarmu in bombardiranju smo se veselili. Nekega dne je izginila tudi fuhrerjeva slika ob mizi paznika — nadzornika. Dobro znamenje! Zdaj tudi nam veljajo besede Janeza Krstnika: »Dvignite glave, ker vaše odrešenje se približuje.«

Dr. Krieb piše v svoji knjigi, da je 23. aprila upravnik knjižnice njemu in sojetnikoma v knjižnici razodel, da je Regensburg že v oblasti zaveznikov. V Straubingu da so glavni nacisti pobegnili in je prevzel vodstvo občine župan, ki je bil l. 1933 od nacistov odstavljen. Ta bo Straubing brez boja izročil zmagovalcem. Tega mi drugi nismo zvedeli, a vsi smo čutili, da se približuje odločitev, ki naj nam prinese svobodo.

Daleč sem od doma! Da bi le varno dospel domov! V brevirju je lepa molitev »Itinerarium« t. j.: molitev onih, ki se podajajo na pot. V tej daljši molitvi je tudi prošnja: »Na pot miru in sreče naj nas napoti vsemogočni in usmiljeni Gospod in angel Rafael naj nas spremlja na potovanju, da se v miru zdravi in veseli povrnemo k svojcem!« In nadalje se v molitvi priporoča Bogu naj naravna naše korake tako, kot je nekoč vodil Izraelce skozi morje, tri Modre skozi puščave in je Abrahama na vsem potovanju varoval.

To molitev sem zaupno večkrat opravljal in rasla mi je zavest, da me v božjem varstvu angel varuh srečno pripelje domov.

Nervoznost je dosegla vrhunec. Morda bomo jutri že prosti! A zopet je zaenkrat še prišlo drugače kakor smo pričakovali! (Dalje prihodnjič)

DEKLE — VOJAK

K O N E C

Napadla je utrdbo Žargó s komaj 1.800 možmi. Angleži so napad odbili. Ivana je zopet zbrala vojake in je pripravljala drugi naskok. Poleg nje je stal mladi vojvoda Olensonski. Nenadoma mu je rekla: »Ljubi vojvoda, idite malo proč od tukaj, kjer stojite.« Ko jo je začuden pogledal, ga je prijela za roko in ga je vlekla proč. Čez malo trenutkov je padla kamnita krogla iz angleškega topa ravno na mesto, kjer je še ravnokar stal mladi vojvoda. Ivana se mu je nasmejala. »Obljubila sem Vaši ljubi soprogi, da boste zdravi prišli zopet domov.« Potem je dvignila zastavo in je dala znamenje za napad.

Tokrat so prišli Francozi do Žargójevih zidov. Kakor pri utrdbi Turel (ki jo je Ivana osvojila) je splezala Ivana zopet kot

prva po lestvi navzgor. In zopet so jo vrgli v jarek (kakor pri zavzetju utrdbe Turel). — »Ima življenje kakor mačka,« je zaklical angleški oficir, ko jo je videl, da je takoj zopet poskočila na noge.

»Čarovnica je,« je zasikal visokorasel vojak. »Nič se ji ne zgodi. Bojujemo se zoper demona. To je ona.«

Grof Suffolk (izg. Sefolk) je to slišal. Ni poznal prazne vere. Pobil je s svojo pestjo vojaka na tla in zaklical: »Samo besna muha je, ki se je zlegla na gnojišču. Dol z njo! Dol s Francozi!«

»Besna muha« se je podala na kraj, kjer so bili postavljeni redki francoski topovi. Topničarji so od začudenja odprli usta, ko je Ivana sama nabasala en top in uravnavala ogenj drugih, da so povzročili velika opustošenja. Topovi so bili vendar težav-

no orožje. Topničarji so se morali vaditi cele mesece, in zdaj jih je devica vse nadkrilila. Kdo jo je naučil te umetnosti?

Tretjega napada braniki niso vzdržali. Suffolk je videl, kako je padel njegov brat. On sam je bil ranjen, polovica njegovih mož je bila mrtva. Vdal se je; v tem trenutku se je vdal tudi ostanek branilcev. Utrdba Žargó je padla.

Ivana znova premaga Angleže

Približno en teden pozneje je korakala francoska armada dalje proti mestu Meung (izg. Men). Trdnjava Beaugency (izg. Božansi), se je vdala, ko so se Francozi približali. Ivana je dovolila posadki prost odhod, ko je prisegla, da se ne bo več bojevala.

»Upam, da imate dobre ostroge, gospodje,« je rekla devica veselo, ko so zagledali prve sovražne čete.

»Zakaj?« je zaskrbljeno vprašal vojvoda Alensonski. »Ali pričakujete, da bomo tepeni? Da bomo morali bežati?«

»O, ne,« je smehljaje odgovorila Ivana. »A rabili boste dobre ostroge, če boste hoteli bežati sovražniku ostati za petami. Naše izgube bodo danes majhne.«

Francozi so se bližali utrdbi Meung.

Angleži, namesto da bi čakali pred zidovi mesta, so se umaknili v bližnji gozd, da bi tam čakali na Francoze in jih nenadoma napadli. Ko Ivana ni videla sovražnika, je poslala nekaj poizvedovalcev. Topót njihovih konj pa je splasil močnega jelena, ki jo je udril naravnost v angleške črte.

Večina angleških vojakov je bila z dežele in so bili strastni lovci. Ko so zagledali jelena, niso več mislili na Francoze. Zavpili so od veselja in jo udrili za jelenom. Bili so še v polnem lovu na jelena, ko so padli francoski vojaki nadnje in jih iznenadili, namesto da bi se bilo zgodilo obratno.

V tem gozdu v bližini kraja Paté (Patay) je plačalo 2500 Angležev enega samega jelena s svojo krvjo. Poveljnik Talbot je bil ujet, z njim poveljniki Scales, Rameston, Hungerford in še drugi voditelji.

Fastolf edini je ubežal, da je poročal o do tedaj najtežjem porazu Angležev. Po bitki sta dva francoska viteza iskala devico, ki sta jo našla sedečo na nekem kamnu. V naročju je držala glavo umirajočega vojaka. S hitro kretinjo je odklonila častnike svojih oficirjev. »Pojdite hitro po duhovnika, ta mož se mora spovedati.« — Vojak je bil Anglež. —

Pot v Reims je bila prosta. V Reimsu bil Karl VIII. kronan za francoskega kralja.

Ivana se je zdaj hotela vrniti domov. Njeno poslanstvo je bilo končano. A kralj je ni izpustil. Proti volji božji mu je morala še dalje služiti v vojaški službi. A zdaj jo je zapustila vojna sreča. Angleži so jo ujeli in kot čarovnico obsodili na smrt na grmadi. Ob smrti je Ivana tako pretresljivo molila k Bogu, da so vsi navzoči jokali. Glasno je neprestano klicala ime Jezusovo. Kakor rečeno, je umrla 30. majnika 1431.

LOJZE NOVAK:

(Dalje)

TOMAŽ ŠPOLAR

(Zgodba iz Argentine)

»Si mutast? Vsaj odmakni se?«
Z ropotom je odprl vrata in vstopil.
»Zaupen človek,« je pomislil Tomaž.
»Sploh se ne zmeni zame. In če bi bil tat, recimo razbojnik?« se je prestopil, ker so mu postale noge čudno težke.

Pa komaj se je dobro zganil, je zažarelo iz mraka dvoje pasjih oči in pritajeno golčanje ga je opozorilo, da ga je pes držal kakor v šahu.

»Lepa reč. Zdaj se niti premakniti ne bom smel.« je pomislil.

»Mar me bo pustil vso noč pred vrati?«

Pa ni bilo kazno, da bi se Martinu zljubilo pogledati, kaj je počel njegov gost. Ni prižgal luči, nič se ni zganilo v notranjosti hiše. Pes pa je nepremično zasledoval sleherni Tomažev gib. Počakal je še nekaj trenutkov, potem je poklical: »Martin, reci tej mrcini, naj mi dovoli, da vstopim.«

Pes je zarenčal, v hiši je zaropotalo in čez čas je Martin prižgal luč in stopil na prag. Visoko nad glavo je dvignil svetilko in nekaj časa samo opazoval Tomaža.

»Me poznaš? Kdo si, ki me kličeš po imenu v jeziku moje matere?« Odmaknil se je in pokazal Tomažu naj vstopi. Brez

besede je pokazal na stol, poiskal velik lonec, ga poveznil na mizo in nanj postavil luč. Potem je sedel Tomažu naproti.

»Sleci tisto suknjo, kažeš, da si duhovnik. Kdo si?« je bolj ukazal, kakor vprašal. »Duhovnik,« je rekel Tomaž, vstal in slekel suknjo.

»Pa ne!« je vzkliknil presenečen Martin.

»Da,« je potrdil Tomaž.

»Si me spoznal?«

»Ti... Ti...« je zajčkal Martin.

Potem se je nenadoma zresnil. Iz njegovih oči je izginila sleherna sled začudenja. Postale so trde, nepredirne, trmasto zagrizene so strmele v Tomaža.

»Po kaj si prišel?«

Tomaž se je za hip zmedel. Lovil se je kakor na previsnici pod trdim pogledom Martina Brgleza, ker ni našel primerne besede, je samo nasršil obrvi in njegov pogled je govoril.

»Odloži masko. Bodi človek.«

Glasno pa je dejal čez čas: »Duhovnik sem. Kaj meniš, da me je privedlo?«

V Martinu, kot da se je nekaj prelomilo. Povesil je oči.

»Sedi!« je rekel tiho.

Potem je molčal. Dolgo in nepremično je sedel kakor nem in gluhi. Globoko pogreznjen v zagonetno nepremičnost. Pod oknom se je plazila noč, skozi odprta vrata je glasno zvenčal molk pampe in trgali tišino, ki je ležala med njima.

»Ti me zasleduješ?« je čez čas naglo bruhnilo iz Martina.

»Pa kar daj! Ko bi videl moje misli, ne bi storil tega.«

Tomaž se je najprej zdrzil. Potem je opazil, da je Martin lahko vzdrhtel. Je bila grožnja? Strah?

»Ne,« je odvrnil Tomaž.

Hotel je nadaljevati, pa ga je Martin prekinil.

»Ne govori! Mar ne vem, kaj te je privedlo? Moj odgovor bo molk. Razumeš? Rekel sem!«

In je spustil roko na mizo. Lahno se je sklonil naprej, tako, da mu je bil obraz ves v luči. Tomaž je videl kakor zapisano z globokimi gubami na njegovem starem obrazu, izpitim in razoranem, sledove muke.

Je Martin trpel? So bile tiste gube sledovi duševnih pretresov? Tisti izraz sleherne mišice na njegovem obrazu, kaj je bila tista trdota? Maska? Nasprotje njegovi notranjosti, načrtan, zavesten protiupor, protitutež?

»Tudi moja beseda bo molk,« je dejal Tomaž.

»Molk bo zapečatil tvojo besedo, Martin. Ti, jaz in Tisti, ki te bo sodil. Prinašam ti odpuščanje. Naj bo tvoja beseda molk. Ti veš in jaz vem. Samo reci, da ti je žal. Da hočeš odveze...« Martin je vstal.

Star, kot je bil, se je poskušal vzravhati. Sredi sobe je stal visok, kakor z neznano silo pripet skoraj v višino stropa, ponosen, trd kakor iz kamna, obenem pa ubog in nebogljen sredi revnega prostora s svojgo bedno zunanostjo, ki je izžarevala njegovo duševno zlomljenost. Tomaževa se je zasmilil. Kako bi ga mogel obsoditi? Ne. Revež tisti, ki pade. Usmili se ga Bog!

Za hip sta se ujela s pogledi.

»Si se odločil?« je tipal Tomaž kakor v glasni molk s tiho besedo.

Martin se je premaknil.

»Da,« je rekel trdo.

»Odločil sem se.«

Stopil je k vratom in dvignil roko.

»Pojdi!« je ukazal.

In ker se Tomaž ni takoj premaknil, je trdo ponovil:

»Pojdi!«

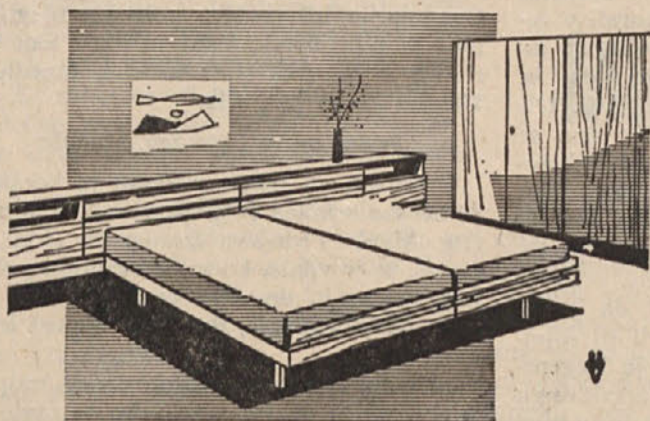
V Tomažu, kot da se je podrlo svetovje. Kakor da sta na ločnici časa in brezčasja, trčili tema in luč. Nasmehnil se je kakor v zadregi, ko pa je opazil Martinov jekleni pogled in roko, ki je kazala v pampo, se je zganil. Počasi je oblekel suknjo in se napotil. Med vrati se je ustavil.

»Pomisli, da bo nekoč lahko prepozno. Zdaj imaš še čas.«

Martin ni povesil roke in pogled mu je postal še bolj trd. Skoraj oster.

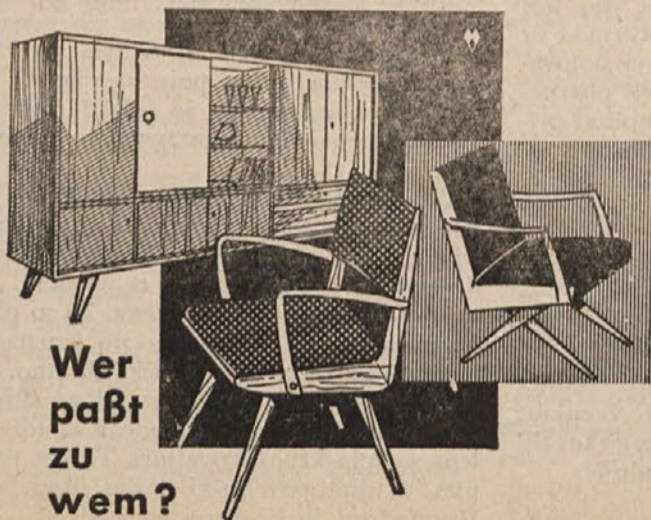
(Dalje prihodnjič)

STADLER Möbel

Was gibt es Neues!

Die herrlichen Abende sollten Sie zu einem näheren oder weiteren Spaziergang nützen — als Ziel schlagen wir vor: Unsere Schaufenster mit wohlfertig aufgestellten Möbeln. Und weil überall die Preise dabei stehen, können Sie auf dem Nach-Hause-Weg Pläne schmieden. Wir schicken Ihnen aber auch gern umfangreiches Bildmaterial zu, wenn Sie uns Ihre Wünsche auf einer Postkarte schreiben; das ist genau so unverbindlich wie ein Schaufensterbummel.

Wer paßt zu wem?

Wir bieten nicht nur eine erschöpfende Auswahl schöner Möbel, wir beraten Sie fachmännisch bei der kompletten Zusammenstellung. Erst diese harmonische Verbindung von Form und Farbe gibt Ihren Räumen den besonderen Akzent.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr
Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 • Tel. 50-24, 52-62

Blago za poletne obleke

Velika izbira! Nizke cene!

L. Maurec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Štedilnike, peči
kmetijske
potrebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

K. Sokert

KLAGENFURT, 10.-Oktoberstraße
(neben Kino Prechtl)

Oglašuj v našem listu!

v trgovini s preprogami

RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih
oblog in raznih drugih vrst blaga
za opremo sob

Plačilne olajšave!

Slovenske oddaje v radiu

NEDELJA, 26. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 27. 6.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Kogar zanima. 17.55 Za našo vas. — TOREK, 28. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Po tajinstvenih stezah koroške domovine. (1.) — SREDA, 29. 6.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 30. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Iz popotne torbe: Pri tujih narodih v gosteh: Turčija. — PETEK, 1. 7.: 14.00 Poročila, objave. — Pevski godci in pevci. (Posnetki koncerta Pevske zveze z dne 27. 5. 60) — SOBOTA, 2. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 3. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

POGOSTEJSE AVTOBUSNE ZVEZE S SLOVENIJO IN JADRANOM

Kot poroča Poštna telegrafska direkcija za Koroško odslej obratuje še naslednje avtobusne proge: Vrba ob jezeru — Celovec — Ljubelj — Bled ob torkih in četrkih; Celovec — Ljubljana — Reka — Opatija odhod ob sobotah in povratek ob nedeljah; Beljak — Podkoren — Bled ob torkih in petkih; Celovec — Marija na Otoku — Baško jezero — Beljak — Višarje ob torkih, sredah in sobotah. Podrobnejša pojasnila dobite pri poštinih uradih.

DROBNE NOVICE

Fred, vzorni uslužbenec, je novi nastavljenec angleških bank, ki opravlja svoje delo 15-krat hitreje, če mu le date piti nekoliko posebnega črnika. Je namreč novi „bralni avtomat“, ki je bil uveden v an. bankah. Sortira do 75.000 čerkov v minuti in jih razporedi z ozirom na banko, filialo, številko računa, ime klienta itd. To delo opravlja, ko skozi njega leté čeki z brzino 16 km na uro.

Avtomate v rimskih cerkvah je prepovedala Kongregacija za obrede s posebnim dekretom. V zadnjem času so namreč iznajdljivi župniki namestili po znamenitih rimskih cerkvah igralne avtomate, ki so (podobno kot pri nas avtomati za plošče s „šlagerji“) za novec zavrteli na magnetofonski trak posneto razlago znamenitosti dotične cerkve v raznih jezikih.

Prvo „cerkev na avtocesti“ v Avstriji bodo zgradili pri kraju Haid pri Linzu. Služila bo ne le avtomobilom ampak tudi kot krajevna župnijska cerkev ter bo stala 14 milijonov šil.

Hruščev obiše Avstrijo

V četrtek, dne 30. junija, bo preko Romunije in Madžarske prispel na letališče Schwechat pri Dunaju sovjetski ministrski predsednik Nikita Sergejevič Hruščev, kjer ga bodo predstavniki Avstrije kar se da slovesno sprejeli. Potem se bo pa devet dni mudil na Dunaju in po zveznih deželah. Za vsak dan je treba narediti natančen program, treba je poskrbeti za jedačo, pijačo, prenočišče in zabavo visokega gosta in njegovih spremljevalcev, poleg tega pa je treba misliti še na kakih 200 časninarjev, ki bodo sledili vsak korak Hruščeva. Na Dunaju se bodo vrstile obilne malice, slovesna kosila in večerje, konference in gledališke predstave (v operi bo Mozartova Čarobna piščal). Pa to še ni vse, kajti dose danje izkušnje kažejo, da je visoki gost zmožen poskrbeti tudi za kako »predstavo«

izven programa. In te seveda delajo gospodom od protokola še več skrbi. Prav tako tudi policiji, ki menda nima več mirne ure.

Pride tudi na Koroško

Med drugim namerava Hruščev obiskati tudi Koroško. Dunajsko zunanje ministrstvo je že poslalo svoje uradnike v našo deželo, da pripravijo vse potrebno. Hruščev bo prispel v sredo, dne 6. julija na Koroško in bo prenočil v koči Franca Jožefa, naslednji dan se pa bo dopoldne ob 11. pripeljal v Millstatt. Ob 13.45 pričakujejo Hruščeva na kosilu v hotelu Moser-Verdino v Celovcu, kjer bo deželni glavar gostu priredil sprejem. Ob pol štirih se bo odpravil naprej preko Velikovec v Frantschach, kjer si bo ogledal znano veleparnico, nato pa se bo odpravil naprej na Štajersko. Tako določa uradni program.

Bogata bilanca celovškega mestnega gledališča

Na zadnjem letošnjem sestanku so predstavniki koroškega časopisja — ti sestanki so postali že skorajda stalna ustanova, ki je mnogo pripomogla k boljšemu spoznavanju problemov gledališča — je intendant Hans Otto Böhm podal zaključno poročilo o letošnji gledališki sezoni, ki jo moremo označiti kot vseskozi ugodno. Celovško gledališče ima za seboj precej pestre čase, včasih mu je šlo že kar za kožo, glede letošnje sezone pa je moč mirno ugotoviti, da se je gledališče močno utrdilo ne le materialno, ampak tudi glede sorazmerne umetniške višine ter točnosti programa. V primeri z lanskimi 237 predstavami jih je letos bilo 290, dočim se je število obiskov dvignilo za 6300 ter doseglo lepo značko 132.000. Posebno razveseljivo je povečanje obiskovalcev med mladino ter z dežele, k čemur so mnogo pripomogle redne predstave, pa tudi ugodni podeželski abonma, ki je znatno narasel in priča o rastočem zanimanju za gledališko umetnost na podeželju. Predstave v koncertnem domu so se prav tako obnesle in prihodnje leto se bodo spet smele imenovati „Komorno gledališče“ (Kammerspiele). Bilo je tam 53 predstav s 9500 obiskovalci.

Za tako zvano poletno sezono je predvidenih 18 predstav in sicer oper, operet in govornih komadov iz letošnjega programa. Namen teh predstav je nuditi številnim tujcem, ki prihajajo poleti se hladit na naša jezera, tudi nekoliko umetnosti in razvedrila po večerih.

Za prihodnje leto je že sestavljen repertoar, sklenjeni so že tudi angažmaji novih moči. Glede programa se je vodstvo gledališča še držalo načela, da je poleg že ustaljenih del treba nuditi občinstvu tudi moderne ustvaritve in tako držati korak s sodobnim umetniškim dogajanjem. V minulemu letu je bilo z novo kolektivno pogodbo moč zagotoviti tudi znatna izboljšanja umetniškemu in pomožnemu osebju, pri čemer pa je intendant Böhm poudaril, da niso bile samo po sebi zmerne materialne prednosti tiste, ki so pripravile vse njegove sodelavce do tega, da so vložili v delo vse svoje

Filmi

Bistrica v Rožu

Sobota, dne 25. 6.: Der falsche Florian (IV). — Nedelja, dne 26. 6.: Der blaue Nachtfalter (IV). — Sreda, dne 29. 6.: Auf euren Hochmut werde ich spucken (VI).

Borovlje

Sobota, dne 25. 6.: Meine Tochter Patricia (IVa). — Nedelja, dne 26. 6.: Der Stern von Santa Clara (III). — Torek, dne 28. 6.: Gesucht wird Mörder (IV). — Četrtek, dne 30. 6.: Sein Freund Jello (IIa+).

Pliberk

Sobota in nedelja, dne 25. in 26. 6.: Helden (IV+).

St. Jakob v Rožu

Sobota in nedelja, dne 25. 6.: Schlag auf Schlag (IVa). — Sreda, dne 29. 6.: Anna (IV+).

Knittak

Šivalne in
pletilne stroje

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah
nabavite manjkajočo opremo